

humak

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Nuottaamalla kohti vahvempaa arkea

Nuorten kokemuksia Nuotta-valmennuksesta

Henni Myllymäki

Kansalaistoiminnan – ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op

Toukokuu 2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Henni Myllymäki	Sivumäärä 53 ja 9 liitesivua
Työn nimi Nuottaamalla kohti vahvempaa arkea – nuorten kokemuksia Nuotta-valmennuksesta.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Juha Niiranen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Suomen nuorisokeskukset ry, Reetta Pietikäinen ja Leena Heinilä	
Tiivistelmä <p>Tein opinnäytetyöni Suomen nuorisokeskukset ry:n sosiaalisen nuorisotyön palvelu Nuottaan. Nuotta-valmennus toimii yhdeksässä valtakunnallisessa nuorisokeskuksessa. Nuotta-valmennus tukee sosiaalisen nuorisotyön palvelukokonaisuutta. Palvelun tarkoituksena on sosiaalinen vahvistaminen ja arjenhallintataitojen kartuttaminen. Arjenhallintataitojen vahvistamisen tavoite on edesauttaa opiskelutai työpaikan löytymisessä ja säilyttämisessä. Perustana toiminnalle on toiminnallinen ja kokemuksellinen pedagogiikka.</p> <p>Työni tarkoituksena on kerätä Nuotta-valmennukselle osallistuvien nuorien kokemuksia, näkemyksiä ja palautetta Nuotta-valmennuksesta. Nuotta-valmennus on varsin uusi palvelu, joka on alkanut vasta vuonna 2010. Nuorilta ei ole ennen tätä kerätty kootusti palautetta valmennuksesta. Saamani tiedon on tarkoitus auttaa varsin uuden palvelun arvioimisessa sekä kehittämisessä.</p> <p>Työni on laadullinen tutkimus, jonka tutkimusmenetelmänä on käytetty puolistrukturoitua ryhmähaastattelua sekä osallistuvaa havainnointia. Kiersin neljässä eri valtakunnallisessa nuorisokeskuksessa haastatellen valmennuksella olevia nuoria ja olemalla mukana valmennuksilla havainnoiden toimintaa. Haastatteluissa oli mukana yhteensä kuusitoista nuorta, jotka olivat iältään 14–22-vuotiaita. Tyttöjä heistä oli 10 ja poikia 6. He olivat tulleet Nuotta-valmennuksille etsivän työn, nuorten työpajan, koulutoimen, sosiaalitoimen tai työvoimahallinnon kautta.</p> <p>Selvityksestä kävi ilmi, että Nuotta-valmennuksella on ollut positiivisia vaikutuksia nuorten elämään ja suurin osa kokemuksista ja palautteesta oli pelkästään positiivista. Nuoret kokivat, että Nuotta-valmennuksien kautta heidän sosiaaliset taidot olivat parantuneet, sekä yksilö- että ryhmätaidot. Uusien, positiivisten kokemusten kautta nuorten itsetunto, -tuntemus ja rohkeus kehittyivät. Valmennuksen avulla nuorten arjenhallintaa on saatu parannettua, joka on auttanut opiskeluiden loppuun viemisessä, opiskelupaikan löytämisessä sekä kiinnostuksen heräämisessä opiskelemaan kohtaan. Nuoret toivat esille, että olivat tyytyväisiä tukeen, jota he ovat saaneet eri elämänosa-alueille.</p> <p>Tutkimuksestani saatuja tietoja voidaan käyttää Nuotta-valmennuksen kehittämiseen, mutta se tuottaa myös tietoa hankkeen rahoittajalle (Opetus- ja kulttuuriministeriö) nuorten näkökulmasta palvelun kehittämistä varten. Saatuja tietoja ja havaintoja voidaan käyttää myös vastaavanlaisissa nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen ja arjenhallintataitojen kehittämiseen suunnatuissa hankkeissa sekä valmennuksissa.</p>	
Asiasanat Sosiaalinen vahvistaminen, nuoret, itsetunto, seikkailukasvatus, arjenhallinta	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Henni Myllymäki	Number of Pages 53 and 9 Affix pages
Title Nuotta training for a stronger everyday life	
Supervisor(s) Juha Niiranen	
Subscriber and/or Mentor The Finnish Youth Centre Association, Reetta Pietikäinen ja Leena Heinilä	
Abstract <p>I executed my thesis to the social youth work service called Nuotta which is organized by The Finnish Youth Centre Association. Nuotta training is held at the nine national youth centers. Nuotta training supports the service concept of the social youth work. The goal of the service is the social strengthening and the increase of the skills that the youth need in everyday life. The goal of the increasing the everyday life skills is to help to find and maintain the study or work place. The basis for this action is functional and experimental pedagogy.</p> <p>The goal of my thesis is to collect experiences, visions and feedback of the youngster who attend the Nuotta training. Nuotta training is quite a new service that started at 2010. Before this there has not been a feedback collection from the teens concerning the training. The aim of the information, which I have received, is to help to assess and develop the new service.</p> <p>It turned out that Nuotta training has had a positive influence to the youth's life and a large part of the experiences and the feedback were merely positives. The youngster experienced that their social skills, -both individual and group skills, had improved because of the Nuotta training. The youth's self-esteem, self-belief and courage developed through the new and positive experiences. With the help of the training, the everyday life control of the youth improved which have helped to finish their studies, find a study place and awake their interest toward studying. The youth said that they were pretty pleased with the support they had been given.</p> <p>My thesis was conducted as a qualitative research with a half structured group interview and a participating observation. I visited four different kinds of national youth centers by interviewing youth who participated to the training and by participating in the training by observing the action. 16 youngsters within the age of 14 to 22 were involved in the training. 10 of them were girls and 6 of them were boys. They took part in the Nuotta training through seeking job, youth's workshop, school or labor government.</p> <p>The information received from the research can be used to develop the Nuotta training but it also gives information to the financier (Ministry of Education and Culture) of the project. The information gives new perspectives from the youth to develop the service. The information and observation received can be used in the similar projects and trainings that are aimed to develop the social strengthening and the everyday life skills of the youth.</p>	
Keywords Social strengthening, Youth, Self-esteem, Adventure Education, Skills of daily basis	

SISÄLLYS

Johdanto

1 SUOMEN NUORISOKESKUKSET RY	7
1.2 Hanke tällä hetkellä.....	9
2 NUOTTA-MALLIT	11
2.1 Nuorisokeskus Marttisen malli	11
2.2 Nuorisokeskus Piispalan malli.....	13
2.3 Nuorisokeskus Oivangin malli	13
2.4 Nuorisokeskus Villa Elban malli	14
3.1 Nuorisotyöttömyys.....	16
3.2 Sosiaalinen vahvistaminen	18
3.3 Elämänhallinta	19
3.4 Arjen hallinta.....	20
3.5 Itsetunto	21
3.6 Sosiaalisten taidot ja ryhmäytyminen	22
4 SEIKKAILUKASVATUS VALMENNUSKSIEN PEDAGOGISENA MENETELMÄNÄ	23
5 OPINNÄYTETYÖN TARVE, TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	24
5.2 Tutkimusmetodi	26
5.3 Aineiston keruu ja analysointi	27
6 SELVITYKSEN TULOKSET	29
6.1 Taustatiedot	29
6.2.1 Ryhmässä	30
6.2.2 Yksilönä	32
6.3 Itsetunnon kehittyminen	33
6.4 Arjenhallinnan kehittyminen	37
6.6 Palautetta ja kehittämisideoita.....	44
6.6.1 Ohjelman sisältöön vaikuttaminen.....	44
6.6.2 Reflektoinnin puutteellisuus.....	46
7 LOPUKSI	47
LÄHTEET	51
LIITTEET	54

Johdanto

Lähtiessäni tekemään opinnäytetyötä päädyin varsin nopeasti jatkamaan samasta aiheesta, jonka parissa tein opintoihin liittyvän projektini. Projektissani olin mukana järjestämässä koulutuksia Suomen Nuorisokeskukset ry:n kanssa Nuotta-valmennuksen koordinaattoreille ja muutenkin mukana hankkeen käynnistymisvuonna 2010. Nuotta-valmennus on Opetus- ja kulttuuriministeriön tukema sosiaalisen nuorisotyön palvelu, jossa järjestetään arjenhallintajaksoja valtakunnallisissa nuorisokeskuksissa syrjäytyneille tai syrjäytymisvaarassa oleville nuorille. Tavoitteena on sosiaalinen vahvistaminen, johon pyritään nuorten arjenhallintataitoja vahvistamalla. Oli mielekästä lähteä työskentelemään hankkeen parissa, jonka mukana oli sen alkutaipaleella. Opinnäytetyöhön oli mielekästä ryhtyä myös siksi, että se oli työelämälähtöinen ja aiheen tutkimiselle oli tarve juuri tänä keväänä.

Työni tarkoitus on kerätä Nuotta-valmennuksissa mukana olleiden nuorten kokemuksia, näkemyksiä, mielipiteitä ja palautetta valmennuksesta. Työssäni keräsin kokemuksellista tietoa asiakkaiden näkökulmasta. Työtäni varten kiersin keväällä 2012 neljässä eri Suomen nuorisokeskuksessa, joiden Nuotta-valmennuksen mallit ovat mahdollisimman erilaiset. Haastattelin nuoria valmennuksien jälkeen sekä olin mukana valmennuksilla havainnoiden nuoria sekä toimintaa hankkeen yleisten tavoitteiden näkökulmasta. Nuorilta saatu tietopohja luo pohjaa hankkeen arvioinnille ja kehittämiselle. Nuorilta ei ole aikaisemmin kerätty koottuna kokemuksia ja palautetta tässä hankkeessa.

Työssäni esittelen sosiaalisen nuorisotyön palvelu Nuotta-valmennuksen ja sen eri mallit, jotka ovat mukana tutkimuksessani. Työssäni käsittelen tiiviisti nuorten syrjäytymistä sekä nuorisotyöttömyyttä, jotka ovat ajankohtaisia ja hälyttäviä nyky-yhteiskuntamme ongelmia. Nuotta-valmennus pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin sosiaalisella vahvistamisella, nuorten arjenhallinnan parantamisella sekä seikkailupedagogisella otteella. Nämä ovat myös työssäni tarkastelun alla.

Työni tärkein tavoite on tuoda nuorten ääni kuuluviin ja kertoa heidän palaute eteenpäin, jotta Suomen Nuorisokeskukset ry, valtakunnalliset nuorisokeskukset

sekä Nuotta-koordinaattorit, mutta myös päättäjät saavat tietoa oman työnsä kehittämiseen.

1 SUOMEN NUORISOKESKUKSET RY

Suomen nuorisokeskukset ry (SNK) on nuorisokeskusten edunvalvontaa, yhteismarkkinointia ja kehittämistä varten perustettu yhdistys. Tavoitteena on nuorisokeskusten toimintaedellytysten kehittäminen, jonka eteen yhdistys mm. tekee aloitteita viranomaisille ja sidosryhmille, järjestää koulutusta keskusten henkilökunnalle, tiedottaa nuorisoalan kehityksestä ja kehittämistarpeista ja koordinoi keskusten yhteismarkkinointia. Jäsenenä yhdistyksessä toimii jokainen, valtakunnallinen nuorisokeskus. Rekisteröitynä yhdistyksenä se on toiminut vuodesta 2000 alkaen. (Nuorten kesellä)

Yhdistyksen toiminnan rahoitus koostuu kahdesta osasta. Suomen opetusministeriön toiminta-avustuksesta tulee pääosa rahoituksesta. Tämän lisäksi itse nuorisokeskukset osallistuvat toiminnan rahoittamiseen maksamalla keskusyhdistykselle vuosittain jäsen- ja markkinointimaksua. Vuosittain käytävissä tulosohjausneuvotteluissa ministeriö ohjaa yhdistyksen toimintaa antamalla yhdistykselle tavoitteita ja raameja tulevan vuoden toimintaan.

Verkosto koostuu kymmenestä valtakunnallisesta nuorisokeskuksesta, jotka sijaitsevat kattavasti koko Suomen alueella. Pohjoisin keskus Vasatokka sijaitsee Inarissa ja eteläisin keskus Anjala Kouvolassa. Lisäksi on vielä kaikkien keskuksien yhteinen toimipiste Hostel Suomenlinna Helsingissä. Nuorisokeskuksilla on yhteiskunnallinen ja yleishyödyllinen tehtävä tukea lasten ja nuorten elämää. Keskukset tarjoavat elämyksellisen ja kehittävän toimintaympäristön, joissa on hyvä järjestää palveluja nuorille ja nuorten kanssa työskenteleville. Keskukset järjestävät muun muassa leirejä, leirikouluja ja koulutuksia sekä kokouksia. Toiminnan keskeisiä osa-alueita ovat seikkailukasvatus, sosiaalinen nuorisotyö ja kansainvälinen toiminta.

1.1 Sosiaalisen nuorisotyön Nuotta-hanke

Sosiaalisen nuorisotyö-hankkeen takana on Opetus- ja kulttuuriministeriö, jonka nuorisotyömäärärahoista osoitettiin vuodelle 2010 määräraha sosiaalisen nuorisotyön tukemiseen. Toimintamuodoksi opetusministeriö suunnitteli nuorille suunnattuja elämänhallintakursseja ja – jaksoja valtakunnallisissa nuorisokeskuksissa.

Jaksot olivat suunnattu nuorille, joilla on ongelmia elämänhallinnassa ja jotka tarvitsevat tuetun ympäristön pohtiakseen omaa elämäntilannettaan. Nuorisolain piirissä olevat nuorisokeskukset hakivat tukea opetusministeriön määrärahasta toiminnan järjestämiseen. Tuen avulla keskukset palkkasivat sosiaalisen nuorisotyön koordinaattorin keskuksiinsa. (OKM-tiedote, 2010)

Kevään ja syksyn 2010 aikana Suomen nuorisokeskukset ry järjesti yhteistyössä Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa asiaan liittyvää koulutusta niille keskuksille, jotka lähtivät mukaan Nuotta-valmennukseen. Vuoden 2010 aikana keskusten tuli luoda yhteistyöjärjestelmä etsivään nuorisotyöhön sekä nuorten työpajoihin sekä kuntiin. Nuorisokeskusten tehtävänä on toimia sosiaalisen nuorisotyön verkoston rakentajana ja toimintatapojen kehittäjänä. (OKM-tiedote, 2010)

Nuotan valtakunnalliset tavoitteet:

- Täydentää nuorten tavoittamiseen ja tukemiseen tähtäävää etsivän nuorisotyön palveluketjua. Jokaisen nuorisokeskuksen olennainen tehtävä on luoda viranomaisen kanssa toimintaverkko valmennusten kehittämiseksi. Vahvistaa sosiaalisen nuorisotyön palvelukokonaisuutta.
- Olla vahvasti ennaltaehkäisevää nuorisotyötä, joka niveltyy etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan. Nuotta-valmennus pyrkii vastaamaan nuorten kanssa työskentelevien paikallisten viranomaisten viestiin monialaisen yhteistyön tarpeesta kunnissa.
- Tavoitteena on sosiaalinen vahvistaminen, johon pyritään tukemalla nuorten arjenhallintataitoja. Arjenhallintataitojen vahvistamisen tavoite on edesauttaa opiskelu- tai työpaikan löytymisessä ja säilyttämisessä.

- Toteuttaa valmennuksia, jotka on räätälöity nuoren ja ryhmän tarpeista lähtien.
- Tavoitteisiin pyritään vapaaehtoisuuden, toiminnallisuuden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden kautta.
(Nuotta-tiedote, 2011)

1.2 Hanke tällä hetkellä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on jättänyt valtakunnallisille nuorisokeskuksille tilaa kehittää toimintaa omien vahvuuksiensa pohjalta. Ministeriö on luonut raamit toiminnalle, jonka sisällä keskuksat saavat viedä Nuotta-valmennusta haluamaansa suuntaan. Nuotta-valmennusta järjestetään yhdeksässä valtakunnallisessa nuorisokeskuksessa. Keskuksissa on erilaisia malleja valmennuksille. Keskuksista riippuen järjestetään lyhyt- ja pitkäkestoista valmennusta, joka räätälöidään aina nuoren ja lähettävän tahon tarpeista lähtien. Valmennusta järjestetään kahta eri tyyppiä: päivä- ja intensiivivalmennusta. Päivävalmennuksessa nuoret yöpyvät kotona ja intensiivivalmennuksessa nuorisokeskuksessa. (Nuotta PP, 2012)

Nuotta-hankkeen pääasiallinen kohderyhmä on 13–28-vuotiaat nuoret, jotka ovat joutuneet tai vaarassa joutua koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Nuotta-valmennuksen tavoitteena on sosiaalinen vahvistaminen, johon pyritään arjenhallintaa tukemalla. Keskeisiä sisältöjä arjenhallinnassa on muun muassa päivärytmi, sosiaaliset taidot, terveelliset elämäntavat ja tulevaisuuden suunnitelmat. Perustana toiminnalle on toiminnallinen ja kokemuksellinen pedagogiikka. Kaikki keskuksat käyttävät valmennuksilla seikkailu- ja elämystoimintaa. Koordinaattorit hyödyntävät työssään paljon toiminnallisia aktiviteetteja, mutta valmennus sisältää myös ryhmämuotoista ja yksilöllistä tukea nuorille. Sisällöt vaihtelevat erityisosaamisen ja toimintaympäristöjen mukaan. (Nuotta PP, 2012)

Vuonna 2010 järjestettiin 57 valmennusta. 2011 järjestettiin 246 valmennusta, joissa osallistujina oli yhteensä 1994 henkilöä. Näistä henkilöistä nuoria oli 1599 (80 %) ja tukihenkilöitä 395 (20 %) kappaletta. Valmennukselle osallistuvista nuorista 61 % on miehiä ja 39 % naisia. (Nuotta PP, 2012)

1.3 Lähettävät tahot

Nuoria valmennuksille lähettäviä tahoja ovat työpajat, etsivä nuorisotyö, oppilaitokset (ammattistartit, jopo-luokat), sosiaalitoimi, nuorisotoimi sekä työvoimahallinto. Nuotta-valmennus on nivelvaiheiden (erityisesti yläaste- 2.aste) tukipalvelu, joka toimii monialaisen yhteistyön lisäresurssina. Vuonna 2011 valmennukselle nuoria lähettävien tahojen jako oli seuraava: oppilaitos 35 %, etsivä nuorisotyö 24 %, työpajat 17 %, viranomainen (sosiaalitoimi) 9 %, työvoimaviranomainen 8 % ja muut 7 %. (Nuotta PP, 2012) Työssäni olen haastatellut nuoria, jotka ovat tulleet valmennukselle nuorten työpajan, oppilaitoksen, etsivän nuorisotyön, työvoimahallinnon tai sosiaalitoimen kautta.

Eniten nuoria tuli Nuotta-valmennukseen oppilaitosten kautta vuonna 2011. Oppilaitoksista nuoria tulee Nuotta-valmennukseen lähinnä oppivelvollisuuteen kuuluvan perusopetuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen kautta. Yleinen ryhmä on perusopetuksen kautta tulevat Jopo-ryhmät. Jopo-toiminta, eli joustava perusopetus, on opetusministeriön vuonna 2006 käynnistämä koulupudokkaiden aktivointihanke. Toiminnan tarkoituksena on tukea nuoria saamaan heidän peruskoulunsa päätökseen ja ehkäistä koulutuksesta pois jäämistä peruskoulun jälkeen. Joustavassa perusopetuksessa on samat tavoitteet ja sisällöt kuin normaalissa perusopetuksessa, mutta siinä työskentelymuodoissa on käytössä joustavia toimintamalleja ja opetusta sovelletaan oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia työmuotoja ja erilaisia oppimisympäristöjä mm. koulu, työpaikat, erimuotoiset leirikoulut sekä opintokäynnit. Jopo-toiminnalla pyritään varmistamaan nuorelle koulutuspaikka toiseen asteen koulutuksessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö)

Toiseksi eniten nuoria on tullut etsivän työn kautta vuonna 2011. Etsivän nuorisotyön tehtävä on tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa heitä palvelujen ja tuen piiriin, joissa edistetään heidän kasvuaan ja itsenäistymistään. Tärkeä tavoite on myös edesauttaa nuoren pääsyä koulutuksen ja työmarkkinoiden piiriin. Työtä nuoren kanssa tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Toimintaan osallistuminen on aina vapaaehtoista nuorelle, eikä hänelle synny velvollisuutta ottaa vastaan hänelle tarjottuja palveluita.

Työntekijät voivat vain ohjata ja antaa vinkkejä palveluista, jotka voivat auttaa nuorta eteenpäin löytämään oman, sopivan reitin elämänsä tueksi. Etsivässä nuorisotyön toiminnassa painotetaan matalan kynnyksen ja varhaisen tuen periaatetta. Tuen tarpeessa olevia nuoria pyritään tavoittamaan aktiivisesti, mutta he voivat hakeutua myös itse etsivän nuorisotyön pariin. (Aaltonen 2011, 41- 43)

Nuorten työpajatoiminnan pajat ovat tarkoitettu alle 25-vuotiaille, työttömille nuorille työharjoittelupaikoiksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö) Työpajoilla pyritään työnteen ja siihen liittyvän valmennuksen avulla parantamaan yksilön kykyä ja valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön. Samalla pyritään parantamaan nuoren arjenhallintataitoja. Työpajat toimivat matalan kynnyksen periaatteella, jolloin työt ja muut toimenpiteet sovitetaan aina nuoren kykyjen ja motivaation mukaan. Palvelut räätälöidään aina valmentautujan tarpeiden mukaan. Käytännön työn tekemisen ohella tärkeitä menetelmiä pajoilla on työ- ja yksilövalmennus. Työvalmennuksessa tekemällä oppimalla kehitetään nuoren työkykyä ja osaamista, kun taas yksilövalmennuksella tuetaan toimintakyvyn ja arjenhallintakyvyn kehittymistä. Työpajoja on tarjolla erilaisia vaihtoehtoja. Nuorille on tarjolla esimerkiksi ammattistartti, jonka ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava opetus ja ohjaus antaa opiskelijalle valmiuksia siirtyä opiskelemaan tai työelämään. Ammattistartti tarjoaa nuorelle konkreettista tietoa ja kokemuksia eri ammataloista opiskelumahdollisuuksista. (Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, 2012)

2 NUOTTA-MALLIT

Opinnäytetyöhöni valitsin neljän eri nuorisokeskuksen valmennukset, sillä kaikkien paikkojen läpikäymiseen ei olisi aika- ja rahoitusresurssit riittäneet. Neljä mallia kuvaa nuorisokeskusten tarjoamaa kokonaisuutta, sillä mallit eroavat paljonkin toisistaan. Työhön halusin valita neljä mahdollisimman erilaista mallia. Alla on esitelty Nuotta-mallit, joihin olin tutustumassa ja tekemässä haastatteluja nuorille.

2.1 Nuorisokeskus Marttisen malli

Marttinen (Virrat)

Nuorisokeskus Marttisen malli on kolmen viikon jakso, jossa vahvana osana on yksilöllinen tuki. Mallissa on pääosassa kaksi intensiivijaksoa, joiden välissä nuorella on yksi kotijakso:

1. Ensimmäiseksi on arviointi – ja suunnitelmavaihe. Tällöin nuoret tulevat tutustumiskäynnille ja haastatteluun tukihenkilönsä kanssa. Haastattelussa kartoitetaan nuoren tilanne, taustat ja tavoitteet valmennukselle. Tutustumiskäynnin lopuksi laaditaan kirjallinen valmennussuunnitelma yksilökohtaisesti. (Nuotta-esite, Marttinen)
2. Varsinainen valmentava vaihe, jolloin nuoren kanssa käydään arjenhallintaan liittyviä teemakeskusteluja ryhmässä ja yksilökeskusteluin. Käytännön harjoitteiden avulla perehdytään säännöllisen päivärytmin sisältöön ja uuden ajattelutavan omaksumiseen omissa elämäntavoissa. Viikon aikana on erilaisia elämys- ja seikkailu aktiviteetteja, joita nuoret saavat valita keskuksen tarjonnasta. (Nuotta-esite, Marttinen)
3. Keskuksessa vietetyn viikon jälkeen seuraa käytännön harjoitteluvaihe, joka vietetään omassa asumisympäristössä harjoitellen valmennuksella opittuja tietoja ja taitoja. ”Kotitehtävät” auttavat nuorta saavuttamaan yhdessä viikolle laaditut tavoitteet. Kotitehtävänä voi olla esimerkiksi harjoitella normaalia päivärytmiä tai ruuan valmistusta. Kotitehtävät tähtäävät siihen, että nuori pystyisi viikon aikana itsenäisesti huolehtimaan arjenhallintaan liittyvistä osa-alueista kuten ruokahuollosta, siisteydestä ja liikunnasta. (Nuotta-esite, Marttinen)
4. Tietojen ja taitojen kartuttamisvaihe - suunnataan tulevaan. Nuori palaa viikon kotijakson jälkeen keskuksen loppuvalmennusjaksolle, jossa tietoja kerrataan ja taitoja kartutetaan. Vaiheen tärkeä tehtävä on tukea nuorta itseohjautuvuuteen ja kykyyn selviytyä arjesta. Tärkeä tuki on myös oman ryhmän antama vertaistuki. (Nuotta-esite, Marttinen)
5. Varsinaisen valmennuksen jälkeen seuraa vielä ohjausvaihe ja jatkotoimenpiteet. Valmennusjakson loppupuolella Nuotta-koordinaattorilla on nuoren ja hänen tukihenkilön kanssa keskustelu, jossa käydään läpi asetetut ja saavutetut tavoitteet. Tapaamisen tehtävänä on luoda myös lähitulevaisuuden tavoitteet oman elämäntilanteen mukaan ja ohjata nuorta oman asuinympäristön moniammatillisen verkoston käytössä. Koordinaattori on mukana nuoren elämän seurannassa: nuoreen

ollaan yhteydessä yhden, kolmen ja kuuden kuukauden päästä valmennuksen loppumisesta. (Nuotta-esitys, Marttinen)

- Marttisen Nuotta- valmennuksessa käytettyjä aktiviteetteja ovat mm. lumikenkäily, resiina- ja luontoretket, kädentaidot, jousiammunta, kiipeilyn eri muodot, melonta, ratsastus ja eläintenhoito.

2.2 Nuorisokeskus Piispalan malli

Piispala (Kannonkoski)

- Piispalan malli pohjautuu intensiivivalmennusjaksoihin, joissa ollaan keskuksessa 3-5 päivää. Valmennus voi olla kertaluontoista tai valmennuskokonaisuus, joka koostuu 2-3 erillisestä jaksosta.
- Valmennus sisältyy aina johonkin toiseen palveluun. Piispalan valmennusjaksot onkin suunnattu seuraaville kohderyhmille: 1.) nuorisotyöpajojen, etsivän työn ammattistarttien kautta löydetyille nuorille, 2) joustavan perusopetuksen ja mahdollisen 10. luokan nuorille, 3.) nuorille perheille, 4.) maahanmuuttajanuorille, 5.) sekä sosiaalista nuorisotyötä tekeville työntekijöille.
- Piispalan toiminta pohjautuu kokemukselliseen oppimiseen, jossa vahva osa on luonto- ja elämystoiminta sekä tiimi- ja ryhmätyöskentely. Elämyksellisin keinoin vaikutetaan elämänhallinnan tukemiseen sekä tiimi- ja ryhmätoimintavalmiuksien kehittymiseen.
- Piispalan käyttämiä aktiviteetteja ovat mm. curling, keilaus, kiipeilytoiminta, uinti, GPS-suunnistus ja kuntonyrkkeily.
- Aktiviteettien ohella valmennus sisältää arjenhallinnan teematuokioita, joissa aiheita voivat olla esimerkiksi ravinto, asuminen, talous. Aarrekarttavalmennuksen avulla pyritään oman elämäntilanteen ja tulevaisuuden pohtimiseen, mahdollistetaan aikaa nuoren ajatusten ja suunnitelmien läpikäymiseen.

2.3 Nuorisokeskus Oivangin malli

Oivanki (Kuusamo)

- Oivangin malli pohjautuu intensiivijaksoihin, joiden kesto on yleensä 2-5 vuorokautta. Valmennus voi olla kertaluonteista tai olla vuoden mittainen prosessi, joka koostuu useammasta valmennuskerrasta Oivangissa. Tällöin kyseessä on seikkailukasvatuksellinen prosessi, johon ryhmä sitoutuu ja ottaa yhdessä haasteen vastaan. Haaste voi olla esimerkiksi selviytyä luonnossa yön yli teltassa nukkuen. Haastetta kohti pyritään opetellen tietoja ja taitoja. (Nuorisokeskus Oivanki, 2012)
- Oivangissa toteutetaan myös päivävalmennusta paikallisten toimijoiden kanssa. (Nuotta pp, 2012)
- Oivangin mallissa korostuu vahvasti seikkailupedagoginen lähestymistapa toiminnassa. Hyödynnetään luontoa toimintaympäristönä ja luotetaan kokonaisvaltaiseen, kokemukselliseen oppimiseen. (Nuotta pp, 2012)
- Arjenhallinta on olennaisena osana seikkailu- ja elämystoiminnallisia toimintakokonaisuuksia mm. seuraavasti: ruoanhankinta- ja laitto, hyvän ruoan ja unen merkitys jaksamiseen, tukikohdan/leirin siisteys ja siivous, ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen, ryhmänsääntöihin sitoutuminen sekä pukeutuminen ja vaatehuolto. (Nuorisokeskus Oivanki, 2012)
- Toiminnallisia teemoja valmennuksilla on esimerkiksi vesistötoiminta, köysitoiminta ja kiipeily, retket ja vaellukset, erätaidot, tiimitoiminnot sekä liikunta. Toiminnallisten teemojen tukena on muitakin menetelmiä; verkostokartta, mielikuvaharjoitukset, unelmakartta, MINÄ-mainos sekä SWOT-analyysi. (Nuorisokeskus Oivanki, 2012)

2.4 Nuorisokeskus Villa Elban malli

Villa Elba (Kokkola)

- Villa Elban Nuotta-valmennuksesta puhutaan poikkeuksellisesti Myötätuuli-valmennuksena, sillä Kokkolassa toimii nuorten tuki- ja neuvontapiste Nuotta. Nuoret voivat sekoittaa nämä kaksi paikallista toimijaa, joten Villa Elba käyttää poikkeuksellisesti eri nimeä kuin muut keskuksset.

- Villa Elbassa on kolme eri valmennusmallia: 3-5 päivän intensiivivalmennus ryhmille, pitkäkestoiset päivävalmennukset ryhmille sekä pitkäkestoiset päivävalmennukset yksittäisille nuorille (starttijaksot). (Nuotta pp, 2012)
- Malleissa korostuu ryhmätoiminta ja pitkäkestoisuus. Vaikka nuoret tulevat valmennukseen yksittäisinä henkilöinä, muodostetaan heistä ryhmä, jossa toiminta tapahtuu.
- Myötätuuli-päivävalmennus voi sisältää ohjattua Myötätuuli-harjoittelua keskuksessa. Työharjoittelun aiheina voi olla esimerkiksi ravintola- ja puhdistuspalvelut, markkinointi, ryhmänohjaus, toimistotyöt, kiinteistönhuolto, media-ala tai työvaltainen opiskelu. (Nuotta pp, 2012)
- Mallin tavoitteena on arvioida ja vahvistaa nuoren työ- ja toimintakykyä. Suunnitelmallisesti ja pienin askelin luodaan yksilöllisiä polkuja koulutukseen tai työhön. Erityissisältöjä valmennuksessa on mm.: arjentaidot, ”Kohti työelämää”-urasuunnittelu, Työelämän pelisäännöt, ammattialoihin ja koulutuksiin tutustumiset. (Nuotta-esite, Villa Elba)
- Nuorilla mahdollisuus lähteä vapaaehtoistyöhön ulkomaille Rückenwind-harjoittelujaksolle, joka kestää kolme viikkoa. (Nuotta-esite, Villa Elba)
- Valmennuksiin kuuluu oleellisena osana harrastuskokeilut seikkailutoimintaan ja mediakasvatukseen liittyen: melonta, jousiammunta, erätaidot, kalastus, valokuvaus/videokuvaus, kiipeilytoiminta ja musiikki. (Nuotta-esite, Villa Elba)

3 SYRJÄYTYMINEN JA SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN

Nuorten syrjäytymiskysymys on vakava ja todellinen ajan kysymys. Syrjäytyminen on laaja ilmiö, jolla tarkoitetaan moninaista psyykkis-aineellista kokonaisuutta, henkistä putoamista yhteiskunnan normaalien käytänteiden ulkopuolelle, mutta myös erilaisia päihderiippuvuuksia ja rikollisuuden muotoja. Syrjäytyminen on usein lähtöisin nuoren lapsuudesta ja perheiden sisäisistä ongelmista. Pekka Myrskylän Eva-analyysissä Hukassa - keitä ovat syrjäytyneet nuoret? syrjäytyneiksi luokitellaan sellaiset työvoiman ja opiskelun ulkopuoliset nuoret, joilla ei ole peruskoulun lisäksi muuta koulutusta. Muiden syiden takia syrjäytyneitä (esimerkiksi mielenterveys- ja päihdeongelmat) on vaikea arvioida, sillä rekisteröityjä tietoja löytyy vähän. (Myrskylä

2012, 2, 7)

Syrjäytyneitä 15- 29-vuotiaita nuoria oli yhteensä 51 341 vuonna 2010, se tarkoittaa 5% kaikista tämänikäisistä nuorista. Tästä luvusta 64 % oli miehiä ja syrjäytyneitä naisia oli 34%. Ongelma on erityisesti nuorten miesten ongelma, sillä kaksi kolmasosaa syrjäytyneistä nuorista oli miehiä. Pahin syrjäytymisongelma on niillä miehillä, jotka ovat perusasteen koulutuksen varassa ja vieraskielisiä. Syrjäytyneistä nuorista 18 830 oli työttömiä työnhakijoita ja muita työvoiman ulkopuolisia 32 511. Jos nuori on rekisteröitynyt työttömäksi, hänen asemansa on paljon parempi kuin täysin ulkopuolisen, koska työnhakijat voivat saada työvoimakoulutusta tai päästä sijoitustöihin. (Myrskylä 2012, 2-3)

Parhain keino ehkäistä syrjäytymistä ja nostaa nuoria takaisin työmarkkinoille on koulutus. Mitä kauemmin nuori on ollut syrjäytyneenä, sitä pienemmäksi koulutuksen suorittamisen todennäköisyys muuttuu. Nuorten syrjäytyminen on viime vuosina kasvanut vain vähän, nuorten määrä on pysynyt suhteellisen tasaisena. Syrjäytyneet nuoret eivät ole vuodesta toiseen samoja henkilöitä: viiden vuoden sisään 60 % nuorista siirtyy töihin tai opiskelemaan, 40 % pysyy syrjäytyneenä. (Myrskylä 2012, 2-3)

3.1 Nuorisotyöttömyys

Laissa julkisesta työvoimapalvelusta on erikseen määritelmä nuorista, jossa nuorella tarkoitetaan alle 25-vuotiasta työtöntä työnhakijaa. 2000-luvulla taloudellinen lama on vähentänyt työntekijöiden kysyntää. Juuri valmistuneet nuoret ovat joutuneet kilpailemaan samoista työpaikoista irtisanottujen tai lomautettujen, kokeneiden ammattilaisten kanssa. Tämä ilmiö on johtanut siihen, että tutkinnon hankkineidenkin nuorten kiinnittyminen työmarkkinoille on vaikeutunut. Samalla myös ammattitaidottomien nuorten uhka syrjäytyä työmarkkinoilta on lisääntynyt. Nämä suoraan peruskoulusta työelämään yrittävät nuoret ovat tärkeä monialaisen viranomaistyön ja tukitoimien kohderyhmä. Nuoren ensimmäistä suurta nivelvaihetta perusopetuksesta jatsoon on syytä tukea, sillä jos se jostain syystä epäonnistuu,

nuori jää yhtäkkiä varsin yksin. Koulutuksen ja työn ulkopuolella oleilu tuottaa pitkittyessään lisää ongelmia - polut työelämään pitkittyvät ja mutkistuvat entisestään. (Aaltonen 2011, 76,77)

Taantuma alkoi vaikuttaa nuorten työttömyyden kasvuun alkusyksystä 2008. Työttömyyden kasvu laski selkeästi ensi kertaa kesäkuussa 2010, josta lähtien se on vähentynyt kuukausi kuukaudelta edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. (Aaltonen, 76) Työ- ja elinkeinoministeriön julkaiseman tiedotteen mukaan työ- ja elinkeinotoimistossa oli tammikuun lopulla 33 400 alle 25-vuotiasta työtöntä työnhakijaa. Nuorisotyöttömyys on samalla tasolla kuin vuosi sitten, sillä 2011 keväällä nuorisotyöttömien määrä oli 33 543, eli vain reilu sata enemmän kuin vuonna 2012. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2012)

Työn menettäminen ja työttömyys näkyvät yksilön elämässä monin tavoin. Työn menettämisen vaikutuksia ovat muun muassa sosiaalisten suhteiden väheneminen, psyykkisen ja fyysisen terveyden heikkeneminen, elämänlaadun heikkeneminen, ajankäyttöongelmat, sosiaalisen aseman laskeminen sekä taloudelliset ongelmat. On näyttöä siitä, että mitä pidempään työttömyys jatkuu, sitä vaikeampaa työllistyminen on ja sitä todennäköisempää on myös syrjäytyminen. (Kuokkanen 2011, 103)

Työ- ja elinkeinoministeriön tärkeimpiä tavoitteita on nuorten työllisyyden edistäminen. Työllisyysaste saadaan nousuun, kun nuoret saadaan osaaviksi ja ilman turhia viiveitä työelämään. Työllisyysasteen saaminen nousuun on keskeinen tekijä koko Suomen tulevan hyvinvoinnin kannalta. Eläköityvien kasvava määrä tosin lupaa parempia työllistymisnäkyelmiä nuorille. (Aaltonen 2011, 77)

”Nuorten yhteiskuntatakuun tavoitteena on nuoren koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumisen edistäminen, nuorten työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen, nuorten syrjäytymisvaaraan liittyvien tekijöiden tunnistaminen sekä varhainen puuttuminen nuorten syrjäytymiskehitykseen”. Sekä ammatillista koulutusta vailla olevat että ammatillisen koulutuksen hankkineet nuoret kuuluvat yhteiskuntatakuun piiriin. (Aaltonen 2011, 78) Nuotta-valmennus on osaltaan tukemassa Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman yhteiskuntatakuun toteutumista, sillä sen tavoitteet ovat pitkälti samat kuin nuorten yhteiskuntatakuun.

3.2 Sosiaalinen vahvistaminen

Sosiaalinen vahvistaminen on korvannut käsitteen syrjäytymisen ehkäisy, joka on käsitteellisesti leimaava ja negatiivinen. Sosiaalinen vahvistaminen on prosessi, jolla pyritään parantamaan asteittain nuoren elämäntilannetta ja -hallintaa. Asiat tehdään nuoren luvalla ja yhdessä nuoren kanssa. Tärkeänä tavoitteena on nuoren saaminen ja saattaminen yhteisölliseen toimintaan ja aktiiviseksi kansalaiseksi. (Lundbom-Herranen 2011, 18)

Sosiaalinen vahvistaminen on laajalti käytetty käsite ja Nuorisolaki (72/2006) tarjoaa näkökulman määrittää ja ymmärtää sitä. Nuorisolaissa sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan ”nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi”. Lain näkökulmasta katsottuna sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa kokonaisvaltaista tukemista, jolla pyritään yksilön hyvinvoinnin lisäämiseen ja edistämiseen. Sosiaalinen vahvistaminen ei katso ikää. Jokainen voi tarvita jossain elämänvaiheessa tukea, neuvontaa ja ohjausta= sosiaalista vahvistamista. Kyse on enemmänkin siitä, että onko tukea tarjolla juuri oikealla hetkellä. (Lundbom-Herranen 2011, 6)

Yksilötason ohella yhteisötaso on sosiaalisessa vahvistamisessa vahvasti mukana. Yksilö, joka voi hyvin, jaksaa olla aktiivinen erilaisten yhteisöjen jäsen ja erilaiset yhteisöt voivat lisätä taas yksilön hyvinvointia. Aikakauttamme leimaa jatkuvat muutokset ja vahva polarisaatiokehitys, mitkä luovat sosiaaliselle vahvistamiselle kysyntää. ”Kahtiajako näkyy monella eri tavalla asettaen yksilöt kovin eriarvoiseen asemaan suhteessa toisiinsa ja suhteessa elämän perusedellytyksiin”. Sosiaalisen vahvistamisen tärkeä tehtävä (niin kuin ylipäätään nuorisotyön) on saada nuori yhteisöllisen toiminnan aktiiviseksi jäseneksi. (Lundbom-Herranen 2011, 6, 20). Tämä polarisaatio näkyy vahvasti myös työtä varten haastattelemieni nuorien elämässä.

3.3 Elämänhallinta

Tutkijat kritisoivat termiä elämänhallinta siksi, että elämää ei yksinkertaisesti voi hallita. Kuvaavampia termejä voisi olla esimerkiksi ”vastuun kantaminen” tai ”oman käytöksen seurausten ennakoiminen”. Mahdollisesti ympäröivän yhteiskunnan lisääntyvä epävarmuus ja jatkuvat muutokset korostavat tarvetta tuntea, että kaikesta huolimatta yksilö voi hallita elämäänsä. Oikean elämänhallinnan katoamista yritetään korvata harhalla, että voin määrätä sen, mitä minulle tapahtuu. (Keltinkangas-Järvinen 2008, 253)

Elämänhallinnalla tarkoitetaan ihmisen uskoa siihen, että hän voi vaikuttaa asioihin ja muuttaa vallitsevia olosuhteita hänelle suotuisammaksi. Ihminen pyrkii muuttamaan omaa tapaansa tulkita asioita tai konkreettisesti olosuhteet toisiksi. Ihmisen elämänhallinta on korkea silloin, kun hän uskoo itse voivansa omilla päätöksillään ja ratkaisuillaan vaikuttaa asioihin ja siihen mitä hänelle tapahtuu. Silloin hänellä on tunne, että on vastuussa elämästään. Toisinpäin ihmisellä on matala elämänhallinta, jos hän uskoo, että hänelle vain tapahtuu asioita ja tapahtumat ovat suuremmalti sattumaa, eivät seurausta siitä, mitä hän tekee. (Keltinkangas-Järvinen 2008, 255–256) Elämänhallinta voidaan jakaa sekä ulkoiseen, että sisäiseen elämänhallintaan. Ulkoisella elämänhallinnalla tarkoitetaan ihmisen vastuun ottamista omasta elämästään, taloudestaan ja henkisestä hyvinvoinnistaan. Sisäinen elämänhallinta on puolestaan kykyä sopeutua elämän muutoksiin ja kohdata vaikeuksia. (Opetushallitus, 2011)

Elämäntaidoista puhuttaessa puhutaan myös elämänhallinnasta ja sen vahvistamisesta. Elämäntaidot ja sen hallinta nähdään kokonaisvaltaisena arjen taitovalikoimana, joka koostuu mm. fyysistä, psyykkisistä, sosiaalisista ja talouteen liittyvästä osaamisesta ja ammatillisten taitojen kehittymisestä. Fyysisten valmiuksien osalta pyritään vähintään tyydyttävään yleiskuntoon liikunnalla ja kannustamalla terveellisiin elämäntapoihin. Ammattiala pyrkii psyykkisten valmiuksien kohdalla vahvistamaan ja rakentamaan kasvavan nuoren identiteettiä ja tukemaan realistista minäkuvaa. Elämänhallinnasta puhuttaessa itsetunnon ja itsetuntemuksen merkityksellisyyttä hyvän elämän perustana ei voi riittävästi korostaa. (Mehtonen, 19) Lopullinen elämänhallinta syntyy vähitellen, kehitystapahtuma kestää lapsesta

aikuisuuteen saakka. Elämänhallinta rakentuu tunteesta omasta vaikuttamisen mahdollisuudesta, mutta myös kyvystä tehdä kompromisseja omien ja ympäristön vaatimusten välillä sekä kykyyn löytää tyydytys sovittujen sääntöjen puitteissa. Yksilön elämänhallinnan tunnetta kehittävät havainnot siitä, että hän voi vaikuttaa asioihin ja onnistumiset oman toiminnan seurauksena. (Keltinkangas-Järvinen 2008, 260–261, 263)

Ottamalla osallistavat työtavat käyttöön ja vahvistamalla subjektiivista mahdollistetaan osallisuuden ja onnistumisen kokemuksia, yhteisöjen jäsenyyksiä ja tuetaan sosiaalista vahvistamista. (Mehtonen, 19)

3.4 Arjen hallinta

Termi arjen hallinta voidaan nähdä pitkälti samana kuin elämänhallinta. Sitä voidaan tarkastella sekä sisäisenä että ulkoisena hallintana, niin kuin termiä elämänhallinta. Ulkoisella arjen hallinnan näkökulmalla tarkoitetaan käytännön taitojen hallintaa, kun taas sisäisen näkökulman kautta korostuu yhteinen hyvinvointi. Elämän tasapainoisuus suhteessa itseen ja lähimmäisiin korostuu sisäisessä arjen hallinnassa. (Opetushallitus, 2011)

Ihmisen elämään kuuluu paljon erilaisia arjen haasteita ja velvollisuuksia: laskujen maksamisesta kodin kunnossa pitoon. Lista on loputon. Joillain ihmisillä on puutteita arjen hallinnassa ja syynä voi olla se, että siihen tarvittavat taidot eivät ole päässeet kunnolla kehittymään. Jos lapsuudenkodissa ei lainkaan opeteta omien asioiden hoitamista vaan vanhemmat ovat tehneet paljon asioita lapsensa puolesta, tilanne voi johtaa nuoren arjen hallinnan kehittymättömyyteen. (Psykologipalvelu psykye, 2012)

Tilanne voi olla, että tarvittavat tiedot on opittu, mutta niiden käyttäminen syystä tai toisesta vaikeaa. Tilapäisesti sairastelu, stressi ja unihäiriöt voivat heikentää kykyä omien asioiden hoitamiseen. Yleinen tekijä arjen hallinnan ongelmassa on myös mielenterveyshäiriöt kuten masennus, joka heijastuu arjen hallintaan. Masentuneena asiat eivät kiinnosta kuten ennen, niihin on vaikea ryhtyä ja asioita unohtuu. (Psykologipalvelu psykye, 2012)

3.5 Itsetunto

Itsetunnon käsitettä käsittelemällä työssäni, sillä se on tärkeä osa sosiaalista vahvistamista, joka on taas olennainen tavoite Nuotta-valmennuksilla. Valmennuksilla pyritään vaikuttamaan itsetuntoa valmennuksilla haasteita ja onnistumisia tarjoavan ohjelman kautta. Haastatteluissa onnistumisen kokemukset, epäonnistumisten sietäminen ja itsetuntemuksen kasvu nousivat vahvoina esille.

Hyvän itsetunnon rakentumiselle on tärkeää onnistumisen kokemukset. Ihmisen itsetunto rakentuu niistä kokemuksista, joita yksilö saa ympäristöstä ja muista ihmisistä. Jo aivan pienenä lapsen itsetunto lähtee kehittymään siitä, miten vanhemmat lasta hoitavat. Myöhemmin vaikuttaa se millaisena vanhemmat lasta pitävät, mitä he tältä odottavat ja miten suhtautuvat lapsen suoriin, onnistumisiin sekä epäonnistumisiin. Myöhemmin nuoren itsetunnon kehitykseen vaikuttavat myös koulu, toverit sekä harrastukset. Varsinkin harrastuksista nuoret voivat saada tärkeitä osaamis- ja onnistumiselämyksiä, jotka voivat korvata epäonnistumisen muualla. Ihminen ei edes aikuisiällä saavuta täydellistä riippumattomuutta ympäristöstä: ettei kokemuksilla olisi merkitystä hänen itsetunnolleen. (Keltinkangas 1994, 123 -124) Myös Auvo Karhumaa tuo esiin tutkimuksessaan ”Mun ei tarvi esittää mitään mitä mä en oo” Nuorten itsetuntoon vaikuttavat tekijät nuorten Luotsi-hankkeessa, kuinka ehdottomasti suurin vaikuttaja nuorten hyväksi koetussa itsetunnossa on onnistumisen kokemukset. Nuorille tehdyissä haastatteluissa nousi esiin, että tärkeimmät itsetuntoon vaikuttavat tekijät olivat myös toverisuhteet sekä tekemisistään saatu palaute. (Karhumaa 2011, 31, 39)

Itsetunto-käsitettä on paljon tutkittu ja yritetty määritellä monella tavalla eri teoreettisista lähtökohdista. Itsetunto kuvaa itsearvostuksen astetta. Itsearvostusta voidaan mitata positiivisuus-negatiivisuus-ulottuvuudella, jossa jokainen langettaa itselleen sen arvon, jonka on sillä hetkellä kokenut tai oppimiskokemusten myötä itsellensä sopivaksi todennut. Itsearvostuksessa verrataan itseään toisiin kohteisiin ja normeihin, jolloin yksilö tarvitsee havaintoja itsestä. Olennaiseksi osaksi nousee esille menestyksen ja epäonnistumisten kokemukset, kyvyt luovat itseluottamuksen perustan. Itsensä hyväksyvä yksilö pystyy arvioimaan itseään tarkasti ja rehellisesti. Yksilö uskaltaa kohdata tosiasiat – hyvät ja huonot puolensa. Yksilö pystyy elämään luovasti, onnellisesti ja toisista riippumattomasti, vaikka tiedostaakin vajavaisuutensa.

(Kalliopuska 1984, 11)

Itsetunto on osa persoonallisuuttamme ja temperamenttia. Se ei ole valmis paketti syntyessämme, vaan se muotoutuu elämän edetessä. (Cacciatore, Korteniemi-Poikela, Huovinen, 8) Itsetunto kehittyy läheisissä ihmissuhteissa kanssakäymisen kautta. Jos meitä rakastetaan, meistä huolehditaan ja meidät hyväksytään pienestä pitäen, niin itsetunto kasvaa ja antaa suuntaa nuoruudelle ja aikuisuudelle. Toisinpäin omien vanhempien moite, arvostelu ja terveen hyväksynnän puute saattaa johtaa myöhemmin yksilön huonoon itsetuntoon. (Nyyti ry, 2011) Itsetunnon heikolle ihmisille on tutkimusten mukaan tyypillistä häilyvä itsekäsitys, yksinäiseksi itsensä kokeminen sekä roolien etsiminen; he elävät elämäänsä näytellen. Tyypillistä on myös suuri haavoittuvuus ja herkkyys kritiikille. Itsetunnon huonolla ihmisellä on voimakas riippuvuus siitä, että mitä muut heistä ajattelevat. (Kalliopuska 1984, 12)

3.6 Sosiaalisten taidot ja ryhmäytyminen

Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot ovat eri asioita. Sosiaalisuus on jo syntymästä asti oleva temperamenttipiirre, joka tarkoittaa, että ihminen nauttii muiden seurasta, asettaa sen yksinolon edelle ja hakeutuu muiden seuraan. (Nyyti ry, 2011). Sosiaaliset taidot taas tulevat oppimalla, eivätkä ole synnynnäisiä. Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan taitoa selviytyä erilaisista sosiaalisista tilanteista, kykyä tulla muiden kanssa toimeen. (Keltinkangas-Järvinen, 2010, 17–18) Sosiaaliset taidot kehittyvät pitkälti mallioppimisen ja saatujen kokemusten kautta, vanhempien ja opettajien tietojen ja kasvatuksen kautta sekä palautteiden perusteella. Kauppila jakaa sosiaaliset taidot perustaitoihin, kehittyneisiin sosiaalisiin taitoihin sekä sosiaalisiin tunnetaitoihin. Kehittyneisiin sosiaalisiin taitoihin kuuluu muun muassa erilaiset ryhmäytötaidot kuten ryhmään liittyminen, toimiminen ryhmässä, ystävyysluominen sekä yhteistyötaidot. (Kauppila, 2005, 127,132). Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen kehittävät sosiaalisia taitoja läpi elämän. (Nyyti ry, 2011)

Kirjassa Nuorisotyötä on tehtävä Hannele Pulkamo kirjoittaa artikkelissaan, että sosiaalipsykologian teoreetikot ovat yksimielisiä siitä, että ihmisyyteen sisältyy luonnostaan halu liittyä toisiin ihmisiin.

Ihmisillä on taipumus muodostaa ryhmiä luonnostaan. Olosuhteiden vallitessa niin nuoret kuin aikuisetkin ryhmäytyvät riippumatta siitä, onko tähän prosessiin pyritty vaikuttamaan ohjaamisella vai ei. (Pulkamo 2008, 510) Mikko Aalto kirjoittaa kirjassaan Ryppäästä ryhmäksi, että ryhmäytymisellä tarkoitetaan erilaisiin toiminnallisiin tehtäviin perustuvaa prosessia, jonka avulla ryhmän turvallisuus vaiheittain kasvaa. (Aalto 2000, 69)

4 SEIKKAILUKASVATUS VALMENNUSKSIEN PEDAGOGISENA MENETELMÄNÄ

Seikkailukasvatusta käsittelem työssäni, sillä se on Nuotassa keskeinen elementti ja sitä hyödynnetään kaikissa malleissa. Osassa enemmän, sillä osassa valmennuksia malli perustuu lähes kokonaan seikkailukasvatukseen. Osassa taas se on vahva osa mallia. Näen, että Nuotta-valmennuksessa on paljon samoja osa-alueita, kuin Kota ry:n Arjenhallinnan mallin viitekehyksessä, jossa termi koti (metaforana hyvästä elämästä ja turvallisuudesta) jaetaan neljään osa-alueeseen: fyysiseen kotiin, kodin ylläpitoon, kodin vuorovaikutukseen sekä sisäiseen kotiin. Nämä osa-alueet edustavat ympäristön, rutiinien, suhteiden sekä merkitysten hallintaa. Nämä neljä osa-alueita ovat osin sisäkkäiset toisiinsa nähden ja muodostavat yhdessä arjenhallinnan mallin, joka antaa näkökulman tarkastella omaa osaamisen ja hallinnan tasoa, verrata sitä muiden odotuksiin ja vaatimuksiin sekä tehdä lopulta päätöksiä tulevasta. (Kivelä, Lempinen 2009, 12, 13, 16) Seikkailukasvatuksen ja toiminnallisuuden avulla päästään pureutumaan arjenhallin osa-alueisiin monilla eri tasoilla ja kiinteänä osana toimintaa. Monta arjenhallinnan taitoa tulee harjoiteltua seikkailukasvatuksellisessa toiminnassa huomaamattaan, osana ohjelmaa.

Seikkailukasvatuksen alalla terminologia on moninainen ja hakee vielä muotoaan. Elämyspedagogiikka- termiä käytetään lähes seikkailukasvatuksen synonyymina, usein puhutaankin elämys- ja seikkailukasvatuksesta tai – pedagogiikasta. (Seikkailukasvatusverkosto, 2009)

Seikkailukasvatus on kokemuksellinen oppimisprosessi, jossa mahdollistetaan uusien ajattelu- ja toimintatapojen oppiminen seikkailullisen toiminnan ja refleктоimisen avulla. Toiminta on turvallista, tavoitteellista ja tietoista, haastavaa ja usein yllätyksellistä. Seikkailukasvatuksellinen toiminta tapahtuu joko uudessa

ympäristössä tai tarjoaa uuden näkökulman tuttuun, arkielämän ympäristöön. (Kota ry, 2012)

Tärkeimpänä tavoitteena seikkailukasvatuksellisessa toiminnassa on tuottaa henkilölle vahvoja kokemuksia ja elämyksiä, joista ja joiden avulla voi oppia jotain omaa elämää auttavaa. Toiminta voi tuottaa toimijalle aidon kokemuksen omasta osaamisesta, tiedosta, taidosta, uskalluksesta tai myös näiden rajoista. Vahva seikkailullinen kokemus voi synnyttää tai hälventää epäilyksiä omia ajattelu- tai toimintatapoja kohtaan ja näin motivoida muutokseen tai vahvuuksien hyödyntämiseen. (Kota ry, 2012)

Seikkailukasvatuksellisessa toiminnassa on aina pyrkimys kokonaisvaltaiseen kokemukseen/elämykseen, jossa ovat mukana keho, sydän sekä mieli. (www.seikkailukasvatus.fi) Toiminta voi olla seikkailulliseksi miellettyä, kokonaisvaltaista tekemistä, kuten retkiä, kiipeilyä, melontaa tai sukellusta. Toisaalta monet arjen askareetkin voidaan toteuttaa seikkailullisena haasteena, kuten ruuanlaitto maastossa, kädentaitotehtävät, harrastuskokeilut sekä ilmaisutaidot. (Kota ry, 2012)

Seikkailukasvatukseen liitetään monesti termit toiminnallisuus ja osallistaminen. Toiminnassa painotetaan tekemällä oppimista, jossa ohjaaja antaa eväät tehdä ja oppia, mutta nuoret itse tekevät ja selviävät heille annetusta haasteesta. Ohjaajan tehtävänä on seurata, että toiminta on turvallista.

5 OPINNÄYTETYÖN TARVE, TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Nuotta-hankeen rahoitus tuli Suomen nuorisokeskukset ry:lle vuonna 2010 Opetus- ja kulttuuriministeriöltä (OKM). Tällöin OKM myönsi yhdeksälle valtakunnalliselle nuorisokeskukselle tukea Nuotta-koordinaattorin palkkaamiseen ja toiminnan käynnistämiseen. SNK:lle OKM myönsi 215 000 € Nuotta- valmennusten toteutuskuluihin, yhteisen koulutuksen ja kassan hallinointiin. Vuonna 2011 rahoitustuet kasvoivat, sillä toiminta oli saatu jo alkuun ja valmennuksia toteutui paljon enemmän kuin vuonna 2010. Vuonna 2011 palkattiin myös yhdistykseen

valtakunnallinen koordinaattori, joka hoitaa Nuotta-hankkeen asioita valtakunnallisesti. (Nuotan toimintasuunnitelma)

Vuodelle 2012 SNK hakee Opetus- ja kulttuuriministeriöltä 550 000 € tukea valmennusten toteutuskuluihin, valtakunnallisen koordinaattorin palkkukseen sekä yhteisiin kehittämis- ja hallintokuluihin. Nuorisokeskusten Nuotta-koordinaattorien palkkukseen haetaan OKM:ltä 450 000 € (Nuotan toimintasuunnitelma). Vuonna 2012 OKM:lle kohdistuu leikkauspaineita budjettiin, joka tarkoittaa tiukkoja leikkauksia järjestöjen hankkeiden rahoitustukiin.

Myös Nuotta-hankkeen rahoitus on vaakalaudalla, sillä se lohkaisee ison loven ministeriön budjettiin. Alun perin siitä oli tarkoitus tehdä pysyvä toimintamuoto nuorisokeskuksiin. Nuotta-hanketta oli ”synnyttämässä” OKM:n virkamiehiä, jotka ovat nyt jääneet eläkkeelle. Tänä vuonna Nuotta-hankkeen tulee osoittaa paikkansa ja tuoda esiin hyviä tuloksia, jotka puhuvat hankkeen jatkumisen puolesta.

Tutkimuksessani haen vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

Tutkimuskysymyksiä:

1. Miten nuoret ovat kokeneet Nuotta-valmennuksen ja mitä se on antanut heidän omaan elämäntilanteeseen?

- Millaisia merkityksiä he valmennusjaksolle antavat?

- Millaista tukea se on heille tarjonnut ja miten se on heitä hyödyttänyt?

- Millainen merkitys Nuotalle heidän elämäntilanteensa ja tulevaisuuden suunnitelmien suhteen rakentuu?

2. Miten Nuotan yleiset tavoitteet (sosiaalinen vahvistaminen, arjenhallinnan tukeminen) ja yhteiset valmennussisällöt (arjenhallinta, terveet elämäntavat, sosiaaliset taidot) näkyvät valmennuksen käytännön toteutuksessa ja peilautuvat

nuorten kokemuksissa ja puheessa?

5.1 Selvityksen luotettavuus

Työlleni on tutkimuslupa sekä Humanistiselta ammattikorkeakoululta, että tilaajalta Suomen nuorisokeskukset ry:ltä. Tutkimuksessani painotin haastateltaville nuorille, että kaikki heidän sanomisensa ovat luottamuksellisia. Kukaan muu ei ole käsitellyt aineistoa kuin minä ja dokumentit on tarkasti tallennettu. Tutkimuksessani on painotettu myös vapaaehtoisuutta, kaikki haastateltavat tulivat omasta halustaan kertomaan kokemuksistaan. Kaikki nuoret antoivat myös luvan käyttää antamiaan tietoja tutkimuksessani. Yhdelle alaikäisten ryhmälle tein opettajan pyynnöstä vanhemmille kotiin tiedotteen tutkimuksestani.

Ryhmähaastattelut tein luottamuksellisina, mutta myös niin, että paikalla oli vain minä ja nuoret. Tämä oli minusta tärkeää, että paikalla ei ollut muita, mikä olisi voinut vääristää vastauksia. Nuoret saivat antaa rehellistä palautetta Nuotta-valmennuksesta. En tuntenut kohderyhmää ennen valmennuksien alkua ja olen viettänyt valmennuksilla rajatun ajan nuorten kanssa, en näin ollen ole vaikuttanut kohderyhmään ja heidän mielipiteisiin Nuotta-valmennuksesta.

Vaikka hanke on minulle tuttu jo ennen tutkimukseni aloittamista, olen pitänyt neutraalin otteen tutkiessani, enkä ole antanut oman taustani vaikuttaa tuloksiin. Haastattelussa painotin nuorille, että tutkimuksessani on tärkeää saada myös rakentavaa palautetta, joka vie Nuotta eteenpäin. Olen pyrkinyt tutkimuksessani rikastamaan tutkimusselostetta haastatteluotteilla, jotta nuorten ääni pääsee esiin. Tutkimuksessani pidän tärkeänä, että nuorille taattiin täysi anonymiteetti, eikä haastattelulainauksissa ole nuoren tunnistamiseen viittaavia seikkoja.

5.2 Tutkimusmetodi

Työni on kvalitatiivinen tutkimus, jossa kohderyhmä on valittu tarkoituksenmukaisesti ja tutkimussuunnitelma muotoutuu tarkemmin tutkimuksen edetessä. Tutkimus toteutetaan joustavasti ja suunnitelmia muutetaan olosuhteiden mukaisesti.

Luonteeltaan tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, jossa aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2010, 164) Tiedonkeruuni tutkimusta varten on varsin kokonaisvaltaista, sillä keräsin tietoa olemalla havainnoivana osallistujana valmennuksilla, sekä tekemällä puolistrukturoidun haastattelun jokaiselle ryhmälle.

Kvalitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä, että ihmistä suositaan tiedon keruun instrumenttina. Tutkimuksessa luotetaan enemmän tutkijan omiin havaintoihin ja keskusteluihin tutkittaviensa kanssa kuin mittausvälineillä hankittavaan tietoon. Tutkimuksessa pyritään paljastamaan odottamattomia seikkoja. ”Sitä, mikä on tärkeää, ei määrää tutkija”. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2010, 164)

Valitsin työssäni käytettäväksi puolistrukturoidun ryhmähaastattelun, jossa haastateltaville esitetään ennalta määritetyt kysymykset, joihin he saavat vapaamuotoisesti vastata. Haastattelu tekniikka antoi mahdollisuuden tarttua esille nousseisiin asioihin ja pyytämään niihin tarkennuksia ja selvennyksiä.

Laadullista aineistoa analysoivan tutkijan on tehtävä joukko valintoja, sillä tutkimuksen tekeminen on ennen kaikkea päättämistä isoista ja pienistä kysymyksistä. Valinnoista osa tehdään ennen aineiston keräämistä, mutta osa valinnoista liittyy tiiviisti siihen, että miten kerättyä aineistoa analysoidaan. Päätökset konkretisoituvat nimenomaan tartuttaessa aineistoon analyysimielessä. (Aaltola, Valli 2001, 136) Laadullisen tutkimuksen haasteena on ollut juuri monipuolisesta materiaalista olennaisen nostaminen esiin, sillä kaikkiin esillä nousseisiin asioihin ei voi millään tarttua tutkimuksessa.

5.3 Aineiston keruu ja analysointi

Aineiston keruu tapahtui vuoden 2012 tammi- ja helmikuun aikana. Kiersin neljässä eri Suomen nuorisokeskuksessa (Oivanki, Piispala, Villa Elba ja Marttinen) tehden haastatteluja Nuotta-valmennukseen osallistuville nuorille ja olemalla mukana valmennuksilla havainnoiden ryhmiä. Jokaiselle ryhmälle tein vähintään yhden puolistrukturoidun haastattelun, jossa käytin etukäteen suunniteltuja kysymyksiä apunani. Jokaisessa haastattelussa oli 2-5 nuorta kerrallaan. Kysymysrunko liitteenä

(Liite 2). Haastattelut nauhoitin talteen nauhurilla. Nauhoitettuja haastatteluja kertyi yhteensä 4 tuntia ja 3 min. Haastattelut kestivät noin 20 minuutista tuntiin.

Ryhmähaastattelut osoittautuivat hyväksi valinnaksi, sillä ne yhdistettynä havainnointiin veivät jo aikaa reilusti. Aikaresurssit eivät olisi riittäneet, jos olisin haastatellut nuoret yksilöhaastatteluin. Tällöin otanta olisi jäänyt varmasti pienemmäksi. Uskon myös, että nuoret uskaltautuivat ryhmässä puhumaan asioista rohkeammin, kuin jos olisivat olleet yksin haastattelutilanteessa. He saivat toisistaan tukea arkojenkin asioiden keskellä.

Kysymysrunгон tekeminen etukäteen oli tärkeä osa haastatteluiden onnistumista. Vaikka nuoret olivat avoimia ja puheliaita, niin he tarvitsivat aiheeseen ohjaavia kysymyksiä kertoakseen kokemuksistaan. Haastattelu pysyi kuitenkin puolistrukturoituna, sillä jos esille nousi joku teema kysymysrunгон ulkopuolelta, niin tartuin siihen ja kyselin nuorten kokemuksista asiasta.

Osallistuja havainnoijana menetelmässä tutkittaville tehdään alussa jo selväksi, että havainnoija on ryhmässä havaintojen tekijä. Tutkija pyrkii rakentamaan hyvät suhteet tutkittaviinsa. Havainnoija osallistuu ryhmän elämään, mutta tekee myös kysymyksiä. Havainnointi voidaan rajata kohteisiin tai toisaalta pyrkimyksenä voi olla saada kokonaisvaltainen kuva tutkittavien elämästä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2010, 217)

Aineistoa kertyi tutkimukseeni osallistuvan havainnoinnin kautta, sillä olin mukana valmennuksilla 3-4 päivää tehden ryhmästä havaintoja ja muistiinpanoja (tutkimuspäiväkirja). Havainnointi osoittautui erittäin toimivaksi ja antoisaksi yhdistelmäksi ryhmähaastattelun rinnalle. Olemalla mukana ohjelmassa yhtenä aikuisena, tutustuin nuoriin hyvin. Osallistuin ohjelmaan nuorten ja muiden aikuisten kanssa, ulkopuolinen tarkkailija en voinut ryhmien luonteen vuoksi olla.

Uskon, että olemalla mukana valmennuksilla, on olennainen tekijä siihen, että nuoret uskoutuivat minulle tehden haastatteluista antoisat ja ajoittain hyvinkin syvälliset. He eivät olisi varmaankaan olleet yhtä avoimia, jos olisin vain ilmestynyt valmennuksen loppuun tekemään haastattelun "tuntemattomana" ihmisenä. Asioita, joista nuoret

uskoutuivat haastattelujen ulkopuolella, en käytä tutkimuksessa luottamussyistä. Ne vaikuttavat lähinnä kokonaisuuden ja Nuotan yleisten tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa.

6 SELVITYKSEN TULOKSET

6.1 Taustatiedot

Haastatteluissa oli yhteensä kuusitoista nuorta. Haastatteluissa olleista kuusi oli poikia ja kymmenen tyttöä. He olivat iältään neljäntoista ja kahdenkymmenen kahden ikävuoden välillä. He tulivat tarkoituksenmukaisesti erilaisten lähettävien tahojen kautta, sillä pyrimme yhteistyössä Suomen nuorisokeskukset ry:n kanssa valitsemaan haastatteluihin ryhmien nuoria, jotka edustaisivat mahdollisimman kattavasti Nuotta-valmennuksen eri malleja. 7 nuorta edustaa tutkimuksessani pitkäkestoista valmennusta ja 9 nuorta lyhytkestoista valmennusta. Alla selvitys jakaumasta, mitä kautta nuoret saapuivat Nuotta-valmennukseen.

Kuvio 1.

Haastateltujen nuorien lähettävät tahot	Tyttö	Poika	Ikä
Lähettävä taho			
Työpaja			
Nuori 1	X		20
Nuori 2		X	20
Nuori 3		X	21
Nuori 4		X	22
Nuori 5		X	20
Nuori 6	X		18
JOPO-Luokka			
Nuori 7	X		15
Nuori 8	X		15
Nuori 9	X		15
Nuori 10	X		14
Etsivä Nuorisotyö			
Nuori 11		X	19
Nuori 12	X		21
Koulutoimi			
Nuori 13	X		19
Nuori 14	X		21
Sosiaalitoimi			
Nuori 15		X	21

6.2 Sosiaalisten taitojen kehittyminen

6.2.1 Ryhmässä

Jokaista ryhmää haastatellessani nousi esiin yhteishengen paraneminen tai ryhmäytyminen. Jokainen ryhmä oli sitä mieltä, että Nuotta-jaksoilla heidän ryhmän yhteishenki oli parantunut ja he olivat ryhmäytyneet paremmin. Osa ryhmistä osasi itse käyttää termiä ryhmäytyminen. Tiivis yhdessä olo, yhteinen ohjelma ja yhteiset keskustelut, oli kyseessä lyhyt- tai pitkäkestoinen valmennus, auttoivat yhteishengen paranemisessa. Yksi ryhmä totesi, että vaikka heillä oli hyvä henki jo syksyllä, kun ryhmä koottiin, niin Nuotta-valmennukset ovat tiivistäneet sitä entisestään yhteisten luontoreissujen myötä. Oppii tuntemaan, että millainen toinen on oikeasti ja koulun ulkopuolella.

”Ryhmäytymistä on havaittavissa kyllä. Ja sit nää ihmiset, joiden kanssa ei normaalisti välttämättä tuu toimeenkaan, niin niistä on löytynyt pari ihan hyvääkin puolta. Tulee sit ehkä vähän paremmin toimeen”.

Tyttö 20, työpaja.

”Täällä kasvaa ryhmähenki tosi paljon”.

Tyttö 15, Jopo-luokka.

”Kaikki luokkalaiset tuntee kaikki hyvin, normaalissa luokassa ihmisillä on omat jengit. Täällä niin kuin kaikki tuntee toisensa.”

Tyttö 15, Jopo-luokka.

Yhden ryhmän jäsenet kertoivat, että he työskentelevät työpajalla niin hajallaan samassa rakennuksessa, että arjessa he eivät näe toisiaan paljoakaan, paitsi mahdollisesti lounasaikaan. Nuotta-jaksolla on tutustunut saman talon muihin nuoriin

paremmin ja tullut tunne, että olemme ryhmä vaikka tullaan talon eri toimintaosastoilta. Arjen tiiviin työteon lomassa ei ole aikaa tutustua muihin, kuin lähimpiin työtovereihin. Nuotta-valmennukset ovat toimineet työpajan uusien henkilöiden sisäajona. Näin kuvaili nuori, että mihin on ollut Nuotassa tyytyväinen:

”Mulla oli ainakin se, että mä en tuntenut tuolta pajalta juuri ketään. Oon siellä niin harvoin muutenkin. Tutustunu jonkin verran uusiin tyyppeihin.”

Poika 20, työpaja.

”Työpajalla on aika vapaata se meininki, mutta siellä tehdään sit töitä. Osa on yläkerrassa ja osa on pihalla. Ei siellä jutella niin paljon tai yhdessä touhuta mitä täällä”.

Tyttö 20, työpaja.

Turvallinen ryhmä saa meistä esiin parhaimmat puolemmet, myös ne piirteet, joita olemme pitäneet itsessämme kehittymättöminä, jalostuvat. Turvallisessa ryhmässä saamme olla aidosti sellaisia kuin olemme, heikkoutemmekin hyväksytään. Saatamme paljastaa kipeimpiäkin asioitamme ja kokea välittämistä ja arvostusta. Ryhmässä itsetuntonne vahvistuu ja uskallamme ajatella myös muiden parasta, huomaamme välittävämme ryhmän muista jäsenistä. (Aalto 2000, 17)

Osalle ryhmiä turvalliseksi muodostunut ryhmä ja hyvä yhteishenki olivat motivaatio tulla joka päivä uudelleen Nuotta-valmennukseen (pitkäkestoisissa valmennuksissa). Ryhmän jäsenet ja yhteishenki koettiin niin tärkeäksi, että se sai saapumaan joka päivä uudelleen, vaikka olisi ollut tunne, että olisi ollut mukavaa jäädä kotiin nukkumaan. Läheiset välit auttoivat myös siinä, että luottamuksellisessa ryhmässä moni uskaltautui kertomaan vaikeistakin asioista ja pystyi juttelemaan niistä muiden nuorien, mutta myös ohjaajien kanssa avoimesti. Nuoret tunsivat, että ovat tulleet rohkeammaksi ryhmätilanteissa.

Ryhmät, joilta oli tullut oma ohjaaja mukaan Nuotta-valmennukselle, olivat sitä mieltä että myös ohjaajiin oli tutustuttu paremmin jaksojen aikana. Arjessa myös ohjaajiin/opettajiin tutustuminen voi jäädä vähemmälle ja Nuotta-valmennuksella tiiviin yhdessä olon seurauksena heihin voi tutustua paremmin. Näin yhden luokan

oppilaat kuvailivat hyviä välejänsä omaan opettajaansa:

”Me tunnetaan ope ja ope tuntee meidät varmaan ihan kokonaan läpitte”.

Tyttö 15, Jopo-luokka.

Ollessani mukana valmennuksilla nuorten kanssa pistin merkille, että joidenkin nuorten asenne muuttui, kun ohjaajana oli joku muu ohjaaja kuin se arjessa tavallisesti oleva ohjaaja/ opettaja. Roolien vaihtuminen saattoi tehdä osalle hyvää, kun arjen ”pääauktoiteetti” ohjaaja siirtyi keskuksen ohjaajan johdosta joissain aktiviteeteissa sivummalle. Näin oman ohjaajan/opettajan saattoi nähdä eri näkökulmasta, kun hänestä hetkeksi tuli ryhmässä vertainen esimerkiksi jääkiipeilyssä. Näin nuoret voivat nähdä eri puolia ohjaajissaan uusissa oppimisympäristössä ja tilanteessa.

Yksi ryhmä nosti haastattelussa esille, että heillä oli vaikeuksia tulla toimeen oman, lähettävän tahon ohjaajan kanssa. Nuotassa tiivis oleskelu yhdessä ryhmänä toisaalta tuotti lisää ärsytystä kyseistä ohjaajaa kohtaan, mutta toisaalta nuoret sanoivat, että kyseisestä ohjaajasta on löytynyt uusia piirteitä Nuotta-valmennuksen aikana, jotka ovat positiivisia piirteitä. Nuorten sosiaaliset taidot olivat karttuneet, sillä toisen sietäminen oli helpompaa myös haastavissa sosiaalisissa tilanteissa.

6.2.2 Yksilönä

Haastatteluissa osa nuorista sanoi, että Nuotta-valmennuksissa ovat myös henkilökohtaiset sosiaaliset taidot parantuneet. Heistä oli tullut ryhmätilanteissa paljon rohkeampia ja aktiivisempia ottamaan kontaktia muihin nuoriin. Muutamalla nuorista on ollut tilanne omassa arjessa, että kontaktit perheen ulkopuolella ovat olleet muutaman viime vuoden hyvin vähissä. Heille jo pelkän kontaktin ottaminen muihin kuin kaupan kassaan on ollut iso juttu. Heidän kohdallaan haastatteluissa nousikin eniten ilmi se, että he ovat saaneet uusia kontakteja ja uskaltaneet keskustelemaan muutenkin kuin virtuaalisesti.

”Vaikka se onkin, niin simppele juttu, että puhuu kasvotusten, niin se on tosi tärkeätä. Ei se ole sama onko se pikseleinä tai sit ihan oikeasti siinä. Se on niin kuin semmoinen, jonka on tajunnut, että se on paljon tärkeämpää jos on kasvotusten”.

Tyttö 18, työpaja.

”Jos on esimerkiksi Nuotassa vähän enemmän porukkaa, niin jos sitä ei ole päässyt harjoittamaan, niin se sosialisointi on kanssa, että sitä vähän niin kuin oppii kommunikointia toisten ihmisten kanssa”.

Tyttö 18, työpaja.

”Mä en oo ollu ennen niin kauheen sosiaalinen. Mulla on se niin kuin parantunu. Justiinsa, kun en oo ollu, niin kauheen sosiaalinen, nyt on oppinut enemmän sitä sosiaalisuutta”.

Tyttö 17, TE- toimisto.

Nuorille on ollut haasteellista joutua puhumaan itsestään ryhmässä, mutta myös yksilökeskusteluissa. Yksilö- ja ryhmäkeskustelut ovat kannustaneet puhumaan ja vaihihaa saaneet nuoret myös ajattelemaan omia asioitaan, vaikka niitä ei sanoisi edes ääneen. He näkevät sen antoisana, sillä kaksi nuorta itse puhuivat maskista, joka päässä ovat eläneet. Vieläkin itsestään puhuminen on vaikeaa, mutta valmennuksen jälkeen se on ollut vähän helpompaa ja he ovat olleet rohkeampia avautumaan omista asioistaan. Nuoret ymmärtävät oppineensa, että sitä maskia pitää raottaa, jotta voi solmia ihmiskontakteja ja keskustella myös itselle aroista asioista.

6.3 Itsetunnon kehittyminen

Itsetunto vaikuttaa yksilön toimintaan ja hänen tekemiin ratkaisuihin, ja toiminnan seuraukset taas vaikuttavat hänen itsetuntoonsa. Itsetuntoa voidaan kuvata myös itseluottamuksen ja itsevarmuuden määreillä. Ihmisen itseluottamuksen määrä vaihtelee riippuen siitä, että millä elämän eri alueilla liikutaan. Itseluottamusta on se, että uskaltaa ottaa haasteita vastaan ja asettaa itselleen korkeita vaatimuksia. Itsevarmuuden tunne saattaa vaihdella onnistumisten ja pettymysten vaikutuksesta. (Keltinkangas- Järvinen, 16, 18)

Nuotta-valmennusten tavoitteena on sosiaalinen vahvistaminen, joka lainkin näkökulmasta tarkoittaa kokonaisvaltaista tukemista, jolla pyritään yksilön hyvinvoinnin lisäämiseen ja edistämiseen. Tärkeä osa tätä on nuoren itsetunnon vahvistaminen. Nuotta-valmennuksilla tähän pyritään muun muassa toiminnallisen ja osallistavan ohjaamisen avulla. Monissa keskuksissa seikkailukasvatuksellinen ohjaaminen on keskeisenä osana valmennuksia, nuorta rohkaistaan ottamaan sopivia haasteita itselleen ja saamaan onnistumisen kokemuksia.

Lähellä seikkailukasvatuksellista ohjaustyyliä näen voimavarakeskeisen tukemisen, joka on yksilön tai ryhmän tukemisen tapa, joka hyödyntää olemassa olevia voimavaroja. Meillä kaikilla on yleensä paljon enemmän voimavaroja, kuin olemme oppineet käsittämään. Jotta piilevät voimavaramme löytyisivät, meidän tulisi päästä kohtaamaan tilanteita, joissa ne pääsevät esiin. Tilannetta edesauttaa, jos joku vielä avustaa meitä huomaamaan milloin voimaavaramme ovat käytössä. Parhaimmillaan voimavarakeskeinen tukeminen on positiivinen, voimaannuttava tapa olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. (Räty, 81)

Jokaiselle ryhmälle/yksilölle räätälöity, toiminnallinen ohjelma tarjoaa nuorille päästä kokemaan onnistumisia ja omia vahvoja puoliaan, joiden kautta heidän itsetuntemus ja itsetunto vahvistuvat. Nuoret ovat lahjakkaita eri asioissa ja heitä miellyttävät eri asiat, mutta ohjelman ollessa monipuolinen se tarjoaa jokaiselle mahdollisuuden onnistua tekemisessään. Kirjassa ”Näe minut – kuule minua” Kokemuksia ryhmissä, Aili Savolainen kirjoittaa, että hänen kokemuksen mukaan nuorten ryhmissä on hyvä yhdistellä monia työmenetelmiä, kuten kuvataiteita, musiikkia, liikuntaa, seikkailua ja urheilua, sillä näin voivat useat ryhmän jäsenet saada onnistumisen kokemuksia. (Savolainen 2007, 163). Yhdyn Savolaisen näkemykseen ja näen monipuolisuuden Nuotta-valmennuksien vahvuutena.

”Hyödyistä eniten on tullut ehkä eniten se itsensä tunteminen. Sitä ei oo aikasemmin tajunnu, kuinka paljon itestä voi löytää asioita”.

Poika 21, sosiaalitoimi.

Haastattelut toivat esille, että nuoret ovat valmennuksessa tyytyväisiä monipuoliseen ohjelmaan ja uusiin kokemuksiin ja elämyksiin, joita se tarjoaa. Osa nuorista sanoi, että heille on syntynyt rohkeus ja into kokeilla eri asioita. Suurin osa aktiviteeteista oli täysin uusia näille nuorille. Toiselle kiipeäminen jääseinälle tuottaa onnistumisen tunteen, toiselle se on onnistuneen grafiikkatyön tekeminen. Näin nuoret kuvailevat, miltä tuntuu uusien asioiden kautta tulleet onnistumisten ja itsensä ylittämisen tunteet:

"Mä olen ainakin tyytyväinen siihen, kun oon kokeillut noita asioita. Kun en mä oo ennen ajatellut, että mä pystyisin jääkiipeilemään tai mä en olis ikinä uskonu, et mä nukun jossain puolijoukkueteltassa. Jääkiipeily yllätti, kun mä pystyin siihen, se oli 40 metriä korkea. Mä pystyin kiipeämään sen silti, vaikka mä vähän itkinkin siinä matkalla. Kuitenkin mä tein sen, enkä luovuttanut. Tulee semmonen onnistumisen tunne."

Tyttö 15, Jopo-luokka.

"Koulussa tyttöjen kanssa puhutaan aikaisemmin, että voi ei, mutta sen jälkeen taas on sillai, että jess me tehtiin se. Et se oli siistii."

Tyttö 15, Jopo-luokka.

"Ehkä on oppinut tuntemaan itseensä paljon enemmän. Vähän niin kuin niitä vahvoja puolia. Se on niin kuin ollut se yllättävä juttu".

Poika 21, sosiaalityö.

"Tavallisesti on niin paljon päässä ja siinä vaiheessa, kun venytät jousen, tähtäät siihen tauluun, niin sulla on focus tasan siihen tauluun. Sä et ajattele mitään muuta. Se oli just se, että pitkästä ajasta sä pystyit keskittymään vain siihen yhteen asiaan".

Poika 21, sosiaalityö.

Itsetunto rakentuu pala palalta ja vuosi vuodelta. (Cacciatore, Korteniemi-Poikela, Huovinen 2008, 276) Nuorten saamia onnistumisen tunteita ja haasteiden vastaanottamista ja voittamista on ollut antoisaa katsella. Vaikka valmennukset ovat verrattain lyhyitä, ne ehtivät tarjota nuorelle tilaisuuksia itsetuntemuksen ja itsetunnon kasvuun. Sykäyksen siihen, että kokee onnistumisia elämässä. Oli ilo huomata, että aina eri asioissa onnistui eri nuoret.

Kyky kestää pettymyksiä ja epäonnistumisia, ilman että jokainen pettymys samalla vaurioittaa itsetuntoa, kuuluvat hyvän itsetunnon tunnusmerkkeihin. Jos epäonnistuu niin hyvä itsetunto helpottaa omien virheiden myöntämistä. Epäonnistumisten myöntäminen ei johda hyvällä itsetunnolla itsesyytöksiin vaan pohtimaan, että mitä tapahtuneesta voisi oppia seuraavia tilanteita varten. Hyvä itsetunto auttaa nuorta tulkitsemaan oikein ympäristöönsä ja näkemään, että pettymykset kuuluvat kaikkien ihmisten elämään aika ajoin. (Keltinkangas- Järvinen, 22–23)

Haastatellessani nuoria, oli antoisaa kuulla, että heidän asenteissaan ja asennoitumisessa elämää kohtaan oli tapahtunut muutoksia. Kaksi nuorta kertoi, että he kokevat olevansa vahvoja perfektionisteja ja jos, jokin asia ei suju täydellisesti, niin sitten on heidän mielestä parempi olla tekemättä ollenkaan. Tämä vaikuttaa vahvasti heidän arjessaankin; kun en voi tehdä asioita täydellisesti, jätän asiat tekemättä. He sanoivat myös, että hakivat täydellisyyttä kaikissa ihmisissä, itsessään, maailmassa, mutta Nuotta-valmennuksen avulla tajusivat, että ei kukaan ole täydellinen, eikä muilta voi odottaa vain täydellisyyttä. Ei tarvitse olla, niin ankara itseään ja muita kohtaan. Nämä oivallukset omassa itsetuntemuksessa auttavat näitä nuoria toivottavasti vahvemman itsetunnon rakentumisessa.

”Kaikki ei ole täydellistä ja se on hyvä, ettei kaikki ole täydellistä. Sen on niin kuin oppinut, että semmonen epätäydellisyys on hyvä. Siihen kannattaa oppia, koska kaikesta tulee mielenkiintoisempaa, kun ei ole täydellistä”

Tyttö 18, työpaja.

”Kun ei ole täydellinen, sä pystyt ite opettelemaan niitä asioita missä sä et ole hyvä. Etsiä semmosta, että miten sä voisit tehdä jonkun hyvin tavallaan. Niitä heikkouksia.”

Poika 21, sosiaalitoimi.

Edellisessä luvussa kuvatussa voimavarakeskeisessä tukemisessa huomioidaan onnistumisen mahdollisuudet myös epäonnistumisissa. Harvemmin mikään toiminta menee täysin pieleen tai kukaan epäonnistuu aina toimissaan, aina tulee myös onnistumisia. Kun onnistumisista voidaan löytää tekijöitä, jotka olivat erilaisia epäonnistuneessa tilanteessa, voidaan jälleen löytää ratkaisuja kohti parempaa voimavarojen käyttöä. Uusimmat aivotutkimuksetkin vahvistavat, että aivot eivät opi virheistä yhtä hyvin kuin onnistumisista. Tuloksekkaampaa on ohjaustyössä rohkaista yksilöä toistamaan onnistuneita käyttäytymismalleja kuin pyrkiä lopettamaan tai muuttamaan negatiivista käyttäytymistä. ”Onnistunut epäonnistumisten käsittelykin on osa elämänhallinnan taitoja – kuinka onnistua epäonnistuessaan”. (Räty, 81–82)

6.4 Arjenhallinnan kehittyminen

Tutkimushaastatteluissani kävi ilmi, että lähes kaikilla nuorilla oli ollut eri elämän osa-alueilla vaikeuksia oman arjen hallinnassa. Osa oli vain lievästi hallitsemattomissa, osalla arjenhallinta hyvinkin kateissa. Osalla nuorista arjenhallinnan puutteet liittyivät kouluun ja siellä esimerkiksi lintsaamiseen. Vaikeimmin arjenhallinnan menettäneillä arki oli ollut raiteiltaan jo vuosia. Arkeen on liittynyt haasteita päivärytmin, päihteiden, sosiaalisten suhteiden ja terveellisten elämäntapojen kanssa.

Haastatteluissa esiin nousseita asioita olivat erityisesti haasteet päivärytmissä sekä sosiaalisten suhteiden ja mielekkään tekemisen löytyminen. Sosiaalisten taitojen kehittymistä ja uusien ihmiskontaktien löytymistä tarkastelin työssäni jo aiemmassa kappaleessa. Päivärytmi oli osalla nuorista ylösalaisin. Herääminen Nuotta-valmennuksilla ohjelmaan tuotti monelle vaikeuksia. Haastatteluissa nuoret toivat esille, että on haastavaa joutua heräämään niin aikaisin, monet sanoivat sen

valmennuksen haastavimmaksi asiaksi ja ylipäätään ohjelman aikataulussa pysymisen.

”Se on nyt niin kuin kaiverrettu tuonne mieleen, että sun ei tarvii herätä aikasin, kun sitä on ollut niin kauan silleen, ettei tarvii herätä. Se on niin kuin nykyään melkein perusvaisto, ettei sun tarvii herätä aikasin, niin sitä ei niin kuin viikossa korjata. Se aikanen herääminenkin, niin siihenkin pitäisi oppia.”
Tyttö 18, työpaja.

Nuotta-valmennuksilla nuoret ymmärsivät oman päivärytmin ylösalaisuuden ja tärkeyden pyrkiä kohti normaalimpaa rytmiä. Koulussa ja työpajoilla nuorten rytmi pysyy yllä arjessa, jos vain pystyvät pitämään yhteisistä aikatauluista kiinni. Sosiaalitoimen ja etsivän nuorisotyön kautta tulleilla voi arjen päivärytmi olla pahastikin päälallaan, jos heillä ei ole mitään kiintopistettä arjessa kuten koulua, työpajaa tai työpaikkaa. Päivärytmi on ollut kadoksissa kotona myös sen takia, että kotona ei ole ollut mielekästä tekemistä päivän täytteeksi, eikä seuraa kenen kanssa tehdä asioita. Tietokoneella on voinut istua mihin aikaan vain vuorokaudesta. Nuotta-valmennuksilla mielekäs tekeminen ja sosiaalisuus piti motivaatiota yllä pysyä valmennuksen aikataulussa kiinni. Oli mukavaa tehdä asioita jonkun kanssa. Haastatteluissa etenkin nämä nuoret toivat ilmi, että he ovat saaneet Nuotta-valmennuksen avulla päivärytmiä kuntoon ja ymmärtäneet, että sen parantamiseen on pyrkimys.

”Mä olin kotona melkein vuoden, niin kyllä se eroaa. Kotona ei tehny paljon mitään ja nyt tekee ja joutuu heräämään joka aamu, mut lähtee niin kuin mielelläänkin töihin”.

Tyttö 19, koulutoimi.

Valmennusjaksoilla mukana olleena panin merkille, että yhteinen päivärytmi ryhmässä harjoittaa ja kannustaa nuorta pysymään normaalissa päivärytmissä, jossa nukutaan öisin ja ollaan valveilla päivisin. Yhteinen ohjelma luo valmennuksilla rajoja

ja rutiineja. Päivisin on ryhmän yhteinen, tiivis ohjelma, joka sisältää liikuntaa, ulkoilua, aktiviteetteja sekä säännöllisiä ruokailuja. Moni nuorista oli illalla jo väsynyt, jolloin unen saaminenkin helpottuu, joka monella nuorella on haaste iltaisin. Uskon, että ryhmätoiminnalla on iso merkitys, sillä yhteiset säännöt ja ryhmäpaine saavat kannustettua nuorta pysymään valmennuksilla rytmissä. Osa valmennuksien nuorista asuu yksin, jolloin kotona ei ole ketään kannustamassa päivärytmin pitämisessä.

Ryhmässä toimiminen valmennuksilla harjoituttaa nuoria myös pitämään säännölliset ruoka-ajat. Yhdessä syömään meneminen ja yhdessä terveen ruoan laittaminen tekevät monelle nuorelle hyvää, sillä arjessa heidän ruokailutottumukset voivat olla epäsäännölliset sekä epäterveelliset. Valmennuksilla mukana olleena yksi huolenaihe minulla nousi liittyen ruokaan. Nuorten energiajuomien käyttö on todella huolestuttavaa. Juomia juodaan paljon ja vielä ilta aikana, jolloin unirytmisi vaikeutuu. Havaintojeni mukaan jotkut myös korvaavat niillä aterioitaan. Näen, että Nuotta-valmennuksilla on tärkeää, että niiden käyttöä rajoitetaan ja oli ilo huomata, että näin oli jo tehty.

Ruuan valmistaminen yhdessä opettaa arvostamaan ruokaa sekä käytännön taitoja, joita nuoren on hyvä hallita omassa arjessa. Haastattelussa yksi ryhmä kertoi, että he olivat oppineet erilaisia ruuanlaittotaitoja valmennuksen aikana: tekemään ruokaa, leipomaan ja kattamaan pöydän. Nuoret nostivat myös esille, että on hienoa saada hyvää, lämmintä ruokaa niin usein. He selkeästi arvostivat sitä valmennuksilla. Yksi tyttö kertoi, että hän valmennuksen jälkeen yrittää opetella syömään aamupalaa uudelleen ja syömään terveellisemmin:

”Jos aamupalaa koittaisi ruveta syömään, niin se olisi ihan kiva. Ja muutenkin vähän terveellisemmin, kun himas syö vaan jotain kiinalaista koko ajan”.

Tyttö 20, työpaja.

Etsiessäni tietoa tutkimustani varten, oli mielenkiintoista löytää Johanna Blomin tutkimus ”Selvitys kasvuryhmän vaikutuksesta nuorten sosiaaliseen vahvistumiseen”.

Tutkimuksessaan Blom on tutkinut erään Koillisluotsin kohdennetun nuorisotyön nuorten kasvuryhmän vaikutuksia nuoriin. Heidän yksi toimintamuoto nuorten kanssa on ollut leirit. Haastatteluissa nuoret toivat esille, että leirit olivat olleet toiminnoista suosituin. Perusteluna leirien suosiolle nuoret nimesivät arjesta irtautumisen, arkiasioiden unohtumisen, yhdessäolon sekä yhdessä tekemisen muiden ryhmäläisten kanssa, uusien paikkojen näkemisen, vapaa-ajan, uudet kokemukset, yhteiset keskustelut sekä tutustumisen muihin ryhmäläisiin. (Blom 2011, 21) Tämä on mielenkiintoinen tulos, sillä esille nousseet asiat tukevat vahvasti omia tutkimustuloksiani.

Osa Nuotta- valmennuksien nuorista nosti esille, että Nuotta-valmennukset ovat tarjonneet tilaisuuden irrottautua omasta, tutusta ympäristöstä, arjesta ja kaavoista. Irtautuminen nähtiin kahdesta syystä tarpeelliseksi. Nuoret näkivät, että valmennukselle pääseminen saa hetkeksi unohtamaan kotona odottavan arjen, joka ei aina suju, niin kuin pitäisi ja on osan mielestä raskasta. Nuoret halusivat päästä rauhoittumaan ja pysähtymään oman, välillä rauhottomankin arjen keskeltä, joka voi sisältää esimerkiksi voimakasta päihteiden käyttöä.

”Lähdin silleen, et pääsee vähän irti tuolta arjesta ja näkee vähän muitakin maisemia kuin harmaat ja mustat (kotikaupungin) kujat”.

Poika 21, työpaja.

Toisaalta valmennukselle irtautuminen antaa aikaa ajatella omaa arkeaan ja katsella sitä eri näkökulmasta kuin sitä tulee ajateltua arjen ollessa päällä ja on tutussa ympäristössä. Haastatteluissa nuoret kertoivat, että vaikka välillä asiat lyödään leikiksi, niin ohjelmat ”pakottavat” miettimään omia asioitaan. Mikä on raskasta ja mitä toisaalta välttelee, mutta näkevät sen myös hyvänä asiana. Näin työpajalla oleva poika kuvaa pääsyä Nuotta-valmennukselle:

”Kyllä tämä silleen on hyvä, että pääsee just normaalista arjesta pois tänne mettän keskelle. On täällä vähän eri olot kuin kaupungissa. Kyllä siinä ainakin kaikki huolet ja murheet unohtuu väkisinkin hetkeksi, kun tänne tulee.”

Poika 21, työpaja.

Nuoret ovat aktivoituneet myös muilla elämän osa-alueilla. Nuotta-valmennuksen ohjelma on räätälöity ja tavoitteellinen. Tärkeä tavoite monissa ohjelmissa on tarjota nuorille harrastuskokeiluja. Valmennuksilla juttelin paljon nuorten ohjaajien kanssa ja yhdenkin ryhmän tavoitteena oli tutustuttaa nuoria uusiin lajeihin ja terveellisiin elämäntapoihin. Haastattellessani nuoria, monesta nuoresta eri lajikokeilut ovat olleet parhaita kokemuksia Nuotassa, asioita jotka ovat jääneet päällimmäisenä mieleen. He toivat myös haastatteluissa ilmi, että Nuotan tarjoamat lajikokeilut ovat saaneet miettimään harrastusten hankkimisesta omalla paikkakunnalla. Tämä on hieno asia, sillä valmennuksilla käymissä keskusteluissa ilmeni, että nuorilla on varsin vähän harrastuksia omalla paikkakunnalla. Onnistuneen potkunyrkkeily tunnin jälkeen oli osa yhden ryhmän pojista selvittämässä oman paikkakunnan tarjontaa lajissa. Näin yksi poika vastasi, kun kysyin, että onko hänelle syntynyt into aloittaa uusi harrastus:

”Vähän rupes. Tai kyllä mä harrastan tota Paintball-ammuntaa, mutta jotain muutakin vois kylkiäisiksi siihen viereen laittaa. Nyrkkeily rupes kiinnostamaan pirusti sen eilisen jälkeen”.

Poika 22, työpaja.

”Mulle jäi nyt se tekeminen ja et se tekeminenkin voi olla kivaa. Siihen vaan tottuu, että vaan on, eikä hirveesti tee mitään. Täällä sitä on oppinu, että kyllä se tekeminenkin voi olla ihan jees ja se on jees. Se tavallaan vähän opetti, että mun pitäis tehdä jotain, et se on parempi. Se entinen minä ei ois uskonu tätä millään”.

Tyttö 18, työpaja.

Kahdelle nuorelle oli tarjoutunut mahdollisuus lähteä Rückenwind-harjoitteluun ulkomaille. Nuoret toivat haastattelussa esille asian ja olivat asiasta selkeästi innoissaan ja ylpeitä. Rückenwind-ohjelma on vapaaehtoistoimintaa, jossa myös opetellaan arjentaitoja kuten ruuanlaittoa ja siivousta. Nuoren kannalta tämä on hieno mahdollisuus päästä kokeilemaan siipiä ulkomaille ja oppimaan kieliä. Toinen Rückenwind-harjoittelussa ollut nuori on lähtemässä Nuotan jälkeen EU:n nuorisotoimintaohjelma EVS- vapaaehtoispalveluun (European Voluntary Service).

”Mä lähden EVS-vapaaehtoiseksi syyskuussa tonne Saksaan päiväkotiin”.

Tyttö 21, koulutoimi.

6.5 Oman polun löytyminen

Pitempiketoisen Nuotta-valmennuksen käyneet nuoret kertoivat haastatteluissa, että heitä valmennus on auttanut oman opiskelupaikan tai työharjoittelupaikan saamisessa itselleen. Osa on valmistunut ammattiin tuetun opiskelun avulla saaden lopputyön tehtyä ja osalle on järjestynyt työharjoittelupaikka Nuotan kautta, jonka jälkeen he ovat valmistuneet ammattiin. Se on ollut monen nuoren tavoite tullessaan Nuotta-valmennukselle. Näin Nuotalla on ollut iso vaikutus myös tulevaisuuden suunnitelmiin.

”Mulla on vaan se, että mä sain nyt sen koulupaikan”

Tyttö 21, etsivä työ.

”Mä ainakin sain ammatin tässä”.

Tyttö 21, koulutoimi.

”Minä meen opiskelemaan ja sitten mä hommaan ammatin. Sitten talon, rikkaan miehen, pari muksua siihen. Tämmöstä mä haluan. Aikuistuu, pikku hiljaa”.

Tyttö 21, etsivä työ.

Osan tavoite on ollut löytää vinkkejä siihen, että mitä voisi ruveta tekemään tai avun saaminen kateissa olleen motivaation löytymiseen. Muutama nuori olikin löytänyt itseään kiinnostavan alan yksilövalmennuksen ja opintovierailujen avulla. Yksi nuorista oli saanut opiskelupaikan, toinen innostunut hakemaan jatko-opintoihin ammattikorkeakouluun ja kolmas päätti saattaa keskenjääneet toisen asteen opinnot kesken. Vaikka kaikilla ei vielä tehnyt konkreettista askelta opiskelu- tai työpaikan eteen, niin osalla heräsi valmennuksen aikana kiinnostus ja rohkeus ajatella mahdollisia opintoja.

”Itsellä on tullut se ohjaajilta, kun koulutuksesta on ollu puhetta, et kannattaisi hakea lähihoitajaksi. On se kumminkin se, että välittää lähimmäisistä ja auttaa muita, niin ainakin sitä pidetään nyt mielessä. On se ollut aikaisemminkin, mutta siinä on tullut sitten ajateltua toisin. Toiset saanut ajattelemaan sen puolesta, että kannattaa. Se vois olla se, mikä soveltuis sitten itelleen.”

Poika 21, sosiaalityö.

Nuoret ovat olleet hyvin tyytyväisiä Nuotan tarjoamaan tukeen. Tukea on saanut työasioihin, opiskeluasioihin sekä henkilökohtaisiin asioihin. He antoivat kaikki pelkkää positiivista palautetta Nuotta-koordinaattoreille ja kokivat, että Nuotassa ohjaajilla on aikaa enemmän heille, kuin lähettävän tahon ohjaajilla hektisen arjen keskellä. Yksi ryhmä toi esille, että olisivat toivoneet enemmän koordinaattorin läsnäoloa valmennuksilla. Osalle nuorista pelkkä keskustelu on ollut Nuotan parasta antia, se että joku on kuunnellut. Yksi tyttö sanoi haastattelussa, että koki Nuotan tuoman hyödyn oman polun löytymisessä:

”Todellakin, mä olisin muuten varmaan tälläkin hetkellä kotona työttömänä makaamassa”.

Tyttö 21, etsivä työ.

”Tosi hyvää tukea. Ihan kaikkeen on saanut tukea”.

Tyttö 17, TE-toimisto.

”Mä ainakin sen sanon, että musta kaikki (koordinaattorit) on kauheen mukavia. Ja niille pystyy kauheen avoimesti puhumaan kaikista asioista. Et se on tosi helppoa niiden kanssa”.

Tyttö 21, etsivä työ.

”Mä voisin henkilökohtaisesti keskustella vaikka yhdeksästä neljään, ihan maan ja taivaan väliltä mistä vaan. Se on vaan mukavaa puhua ihmisten kanssa”.

Poika 21, sosiaalitoimi.

6.6 Palautetta ja kehittämisideoita

6.6.1 Ohjelman sisältöön vaikuttaminen

Haastatteluissa Nuotta-valmennus sai kritiikkiä siitä, että nuoret olisivat halunneet olla mukana vahvemmin päättämässä valmennuksen ohjelmasisällöstä. Haastateltavat ryhmät jakoutuivat kahtia sen suhteen miten kokivat saaneensa vaikuttaa ohjelman sisältöön. Toisessa ryhmässä oltiin tyytyväisiä, että he saivat päättää, mistä ohjelmasta heidän päivät täyttyivät valmennuksella (heilläkin myös ohjaajan päättämiä ohjelmaosioita). Toiset kokivat, että heidän mielipidettään ei ollut kuultu tarpeeksi ohjelmaa päätettäessä. Heidän mielestään ohjelma palveli niitä, jotka ovat liikunnallisia tai nauttivat siitä. Olisi toivottu esimerkiksi enemmän kädentaito-ohjelmia lisää liikunnan vastapainoksi.

”Vähän enemmän valinnanvaraa tohon ohjelmaan, et toi on aika liikuntapainotteista mistä saa valita. Just sisätiloissa ja sit vapaa-aikaa, et sais itte suunnitella sitä tekemistä vähän”.

Poika 20, työpaja.

Nuorten kokemien onnistumisten ja itsetunnon kasvun kannalta on tärkeää, että ohjelma palvelee kaikkia, että jokaiselle olisi jotakin. Ja näen sen tärkeänä osallisuuden kannalta, joka on Nuotta-valmennuksen keskeisiä arvoja. Tärkeää on, että nuoret pääsevät valitsemaan ohjelmasisältöjä, jotka motivoivat heitä olemaan jaksoilla aktiivisia. Toisaalta ohjaajilla voi olla nuorten suhteen tavoitteita, joita halutaan saavuttaa valitun ohjelman kautta. Liikunnallisen ohjelman tavoite voi olla kannustaminen terveisiin elämäntapoihin ja tarjota harrastuskokeiluja. Nuorille on myös saatettu tarjota mahdollisuutta vaikuttaa, mutta eivät ole jaksaneet/halunneet keskittyä asiaan kyseisenä ajankohtana, jolloin asia on jäänyt osan ryhmää ja ohjaajien päätettäväksi.

Nuorisolain 2006/72 8 § arvojen nuorten osallistuminen ja kuuleminen mukaan näkisin, että nuorilla olisi hyvä olla mahdollisuus vaikuttaa ohjelmaan ainakin joidenkin ohjelman osa-alueiden osalta. Esimerkiksi ohjatulla vapaa-ajalla voisi olla ohjelmavaihtoehtoja, joista nuoret saisivat valita mieleisensä. Haastatteluissa asia nousi nuorille tärkeänä esille ja motivaation kannalta merkittävänä tekijänä.

Nuoret toivoivat lisää vapaa-aikaa ohjelmaan. He toivat esille, että ohjelma on välillä niin tiivis, että illalla ei enää jaksanut jutella kavereiden kanssa, kun on niin väsynyt. He toivoivat, että vapaa-ajalle jätettäisiin tila ohjelmassa, sillä he sanoivat, että se edistäisi toisiin tutustumista sekä hyvien keskusteluiden syntymistä.

”Periaatteessa on liian vähän vapaa-aikaa. Kauhea kiire koko ajan joka paikkaan ja ei pysty istuskelemaan, kun vasta illalla. Ja sit on ihan väsynyt päivän kaikkien aktiviteettien jäljiltä”.

Tyttö 20, työpaja.

Yhdyn nuorten mielipiteeseen vapaa-ajan tarpeellisuudesta. He kertoivat, että henkeviä keskusteluita oli syntynyt iltaisin. Ohjelmat olivat välillä tiukkoja ja iltaan jäi heille varsin vähän vapaa-aikaa pitkän päivän päätteeksi. Nuorille on rankkaa osallistua tiiviiseen ohjelmaan, olla koko ajan sosiaalisessa tilanteessa omilla taustoillaan. Näen, että olisi tärkeää jättää nuorille myös vapaa-aikaa tarpeeksi, jotta ryhmäytymiselle jätetään tilaa sekä keskusteluille, joita nuoret käyvät toistensa kanssa. Näen sen tärkeänä osana myös nuorten toisille antaman vertaistuen kannalta, jota syntyy vapaa-ajan keskusteluiden myötä.

”Kyllä ainakin itellä on sillai parin kaverin kanssa ollu ihan henkeviäkin keskusteluita täällä”.

Poika 21, työpaja.

Yksi ryhmä toi esille, että heidän ohjelma oli välillä liian väljä, he tunsivat, että heille ei ollut suunniteltu tarpeeksi hyödyllistä ohjelmaa etukäteen. Nuoret kokivat, että ohjelmaa ei oltu suunniteltu ajoissa, vaan keksittiin lennossa. Uskon, että tämä johtuu osin siitä, että nuorilla oli niin erilaiset tilanteet ja ohjelmat valmennuksella, että tilanteissa edettiin joustavasti. Näen kuitenkin tärkeänä, että nuorten tuntevat, että heidän ohjelma on mietitty ja räätälöity etukäteen jokaisen osalta, se tuo Nuotalle arvostusta nuortenkin näkökulmasta.

6.6.2 Reflektoinnin puutteellisuus

Yksi ryhmä nosti esiin, että he olisivat toivoneet valmennuksella saamiinsa tehtäviin ajoittain paremman perehdytyksen ohjaajilta. Heille oli annettu itsenäisiä tehtäviä, mutta ei kunnollista perehdytystä, että miten asia pitää tehdä. Nuoret tiesivät, että apua olisi voinut kysyä, mutta eivät kehdanneet kysyä koko ajan neuvoja. Kiinnitin osalla valmennuksia huomion reflektoinnin puutteeseen.

Reflektio on oppimisen osaprosessi, jossa tarkastellaan ja käsitellään aktiivisesti kokemuksia, jotta voidaan rakentaa uutta tietoa ja saada uusia näkökulmia aikaisempiin tietoihin. ”Reflektio on siis mieleen palauttamisen ja järkeilyn prosessi.” Reflektointi jaetaan usein suhteessa toimintaan ajallisesti; toimintaa edeltävään, sen aikaiseen ja sitä seuraavaan reflektointiin. (Kivelä, Lempinen 2009, 25–26)

Reflektio on tärkeä osa seikkailukasvatuksellista oppimisen prosessia, jonka avulla tarkastellaan kokemuksia ja saadaan uusia näkökulmia. Näkisin, että tämä olisi tärkeä osa jokaista Nuotta-valmennusta ja sen ohjelmaa. Kun tavoitteena on antaa aikaa nuorelle, niin hyvä olisi pysähtyä ohjelman väleissä yhdessä miettimään, että miksi teemme asioita, millaisia tuntemuksia ne meissä saavat aikaan ja miltä ne tuntuivat. Reflektion ei tarvitse olla pitkä tai hallitseva osa valmennusta, mutta minusta osa tavoitteellista Nuotta-valmennusta. Olisi tärkeää, että myös muut keskuksen ohjaajat, jotka ohjaavat Nuotta-valmennuksen nuoria käyttäisivät aikaa reflektioon ja keskusteluun.

7 LOPUKSI

Nuorilta keräämäni tietopohja työlleni sai minut sukeltamaan opinnoissani syvälle yhteen osa-alueeseen, sosiaalisen vahvistamisen maailmaan, joka on omissa opinnoissani jäänyt tähän mennessä vähemmälle. Tämä työ toi minut hyvin lähelle sitä, käytännön läheisesti ja mitä hienoimmalla tavalla, tutustuen näihin nuoriin, joiden elämänhallinta kaipaa sosiaalista vahvistamista. He päästivät minut yllättävänkin lähelle itseään, kertoen kokemuksistaan, joista työni kertoo.

Uskon, että puolistrukturoitu haastattelu palveli tutkimustani hyvin, sillä esille nousi asioita, jotka eivät olisi täysin strukturoidussa haastattelussa tulleet ilmi. Toisaalta tämä asetti työlleni haasteen, sillä laajan materiaalin keskeltä tuli nostaa esiin ne olennaiset asiat. Jos tekisin työssäni jotain uudelleen, olisin käyttänyt vähemmän kysymyksiä haastatteluissa. Laajan kysymysrunгон käyttäminen toimi itselleni (kokemattomalle haastattelijalle) varokeinona, jos nuoret eivät olisi avautuneet haastatteluissa. Haastatteluista tuli hyvin mielenkiintoisia, mutta myös liian monitahoisia, jotta olisin voinut käsitellä kaikkia esille nousseita asioita. Vastaajat

lähtivät myös toistamaan hieman itseään kysymyksissä. Esille olen nostanut asiat, jotka nousivat vahvimmin ja tukivat havaintojani esille.

Haastattellessani nuoria kysyin heiltä heidän tavoitteita ja odotuksia Nuotta-valmennuksesta. Vain osa osasi nimetä tavoitteita tai odotuksia jaksolle. Yhdelle se tavoite oli vain tulla joka aamu paikalle, yhdelle ryhmälle tavoite oli ryhmäytyminen ja muutamalle opiskelujen saattaminen loppuun tai opiskelupaikan löytyminen. Haastatteluissa oli kuitenkin hienoa kuulla nuorilta, että Nuotalla oli ollut positiivisia vaikutuksia kaikkiin. Osalla Nuotan tuomat vaikutukset ovat olleet merkittäviä: heidän elämässään on tapahtunut iso muutos parempaan ja asenteet muuttuneet paljon, joillain jopa täysin. Toisilla muutos on ollut astetta tai kahta pienempi, mutta heiltäkin tuli palautetta, että he ovat oppineet Nuotasta, saaneet miettiä omia asioitaan, harjoitettua sosiaalisia taitoja sekä arjen hallintaa.

Haastattelukysymyksenä oli, että tulisitko Nuottaan uudestaan. Paljon kertoo se, että puolet oli ollut jo useamman kerran ja suurin osa lopuista voisi tulla uudestaan. Nuoret itse suosittelisivat Nuotta-valmennusta muillekin nuorille ja määrittelivät henkilön, kenelle Nuotta-valmennus sopisi. Heidän mielestään se sopisi henkilöille, jotka ovat vain kotona ja ovat hiljaisia, yksinäisiä, epäsosiaalisia, eksyksissä elämässään sekä negatiivisia.

”Kotihirille, laiskoille ihmisille, ketä sohvalle on yleensä, eikä lähde sieltä mihinkään”.

Tyttö 20, työpaja.

”Saa vähän puhtia elämään, kun tulee tänne kokeilemaan kaikkea”.

Poika 22, työpaja.

”Jotka junnaa vaan paikallaan, ilman mahdollisia suunnitelmia, ilman mitään. Ettei oo niin kuin mitään.”

Poika 22, sosiaalitoimi.

Suurin osa nuorten palautteista ja kokemuksista Nuotasta oli positiivista. Nuoret kokivat, että heidän sosiaaliset taidot olivat parantuneet, niin henkilökohtaiset taidot kuin myös ryhmätaidot. Uusien kokemusten ja elämysten kautta nuorten itsetuntemus, itsetunto sekä rohkeus tehdä asioita kehittyivät. Valmennuksella nuorten arjenhallintataidot paranivat säännöllisen päivärytmin ja ohjelman avulla, johon osallistutaan ryhmänä. Arjenhallin paraneminen on auttanut osaa nuorista opiskeluiden loppuun viemisessä, opiskelupaikan löytymisessä sekä kiinnostuksen heräämisestä opiskelua, harrastusmahdollisuuksia ja säännöllistä ruokailurytmiä kohtaan. Tässä yhden nuoren huumori mielessä lähettämät terveiset rahoittajalle:

”Kyllä tästä (Nuotasta) hyötyy, ei tästä voi ainakaan haittaa olla. Voi sitä rahaa varmaan turhempaankin laittaa. Torkkupeittoihin.”

Poika 21, työpaja.

Tutkimukseni osoittaa minusta, että Nuotan valtakunnalliset tavoitteet täyttyvät suurelta osalta. Nuorilta saatu palaute ja kokemukset puhuvat puolestaan, että sosiaalista vahvistamista on tapahtunut heidän kohdallaan parantaen heidän arjenhallintataitoja sekä edesauttanut heitä opiskelupaikan saamisessa, opiskeluiden loppuun viemisessä sekä opiskeluinnon löytymisessä. Nuotta-valmennus on vahvasti ennaltaehkäisevää nuorisotyötä, joka mielestäni niveltyy etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan lisäksi vahvasti oppilaitoksiin. Nuorisokeskuksissa on osaaminen toiminnallisiin menetelmiin. Tulevaisuudessa Nuotta-valmennus voisi olla, jos ei pakollinen, niin suositeltava osa Jopo-luokkien, etsivän työn ja työpajatoiminnan opintosuunnitelmaa tai ohjelmaa ryhmäytymisjaksona / arjesta irtautumisjaksona.

Valmennuksien haasteena näkisin, että miten muodostaa ohjelma niin, että aktiviteettien sekaan mahtuu myös arjenhallinnan teematuokioita. Ilman näitä tuokioita joillain valmennuksilla voi olla vaarana luisua aktiivisen harrasteleirin puolelle, jota hyvin rakennettu Nuotta-valmennus ei ole. Ollessani mukana valmennuksilla näitä teematuokioita oli hyvin vähän. Tosin olin jaksoilla vähän aikaa

ja täytyy muistaa, että näitä asioita tulee käsiteltyä itse toiminnassa sekä toiminnan mukana olevissa keskusteluissa. Asioista voi olla myös helpompi puhua samalla, kuin tekee jotain konkreettista asiaa. Toiminnan lomaan mahtui monta hienoa keskustelua.

Uskon, että tutkimuksestani on hyötyä tilaajataho Suomen nuorisokeskukset ry:lle sekä nuorten kanssa työskenteleville Nuotta-koordinaattoreille toiminnan kehittämistä ja arviointia varten. Toivon, että myös toiminnan rahoittaja Opetus- ja kulttuuriministeriö hyötyy nuorilta saadusta palautteesta. Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista tutkia, miten lähettävät tahot kokevat Nuotta-valmennuksen hyödyt ja verrata niitä nuorilta saatuun palautteeseen.

Koen tämän työn vahvistaneeni ammatillista kasvuani ison harppauksen uudella osa-alueella, sosiaalisen nuorisotyön ja sosiaalisen vahvistamisen kentällä.

LÄHTEET

Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. 3.painos. Tammer- Paino Oy.

Aaltola, Juhani & Valli, Raine 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysi menetelmiin. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Aaltonen, Kimmo 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Blom, Johanna 2011. Selvitys kasvuryhmän vaikutuksesta nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

Cacciatore, Raisa & Korteniemi - Poikela, Erja & Huovinen, Maarit 2008. Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa. Helsinki: WSOY.

Heikkinen; Alpo & Levamo; Pauliina & Parviainen; Maaret & Savolainen Aili 2007. Näe minut – kuule minua. Kokemuksia ryhmissä. Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2010. Tutki ja kirjoita. 15.–16. painos. Helsinki: Tammi.

Kalliopuska, Mirja 1984. Itsetunto. 2.painos. Helsinki: Kirjayhtymä.

Karhumaa, Auvo 2011. ”Mun ei tarvi esittää mitään mitä mä en oo” Nuorten itsetuntoon vaikuttavat tekijät Nuorten Luotsi-hankkeessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

Kauppila, Reijo A. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Keltinkangas-Järvinen., Liisa 1994. Hyvä itsetunto.12.painos. Helsinki: WSOY.

Keltinkangas-Järvinen, Liisa 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. 2.painos. Helsinki: WSOY.

Keltinkangas-Järvinen, Liisa 2008. Temperamentti, stressi ja elämänhallinta. Helsinki: WSOY.

Kivelä, Valtteri ja Lempinen, Juha 2009. Arki hallintaan – Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Turenki: Kirjapaino Jaarli Oy.

Lundbom, Pia & Herranen, Jatta 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Myrskylä, Pekka 2012. Hukassa – keitä ovat syrjäytyneet nuoret?. Elinkeinoelämän valtuuskunta.

Pulkamo, Hannele 2008. Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä: Vallan väline vai osallisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmä, 510. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä- Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2.painos. Helsinki:Hakapaino Oy.

Kuokkanen, Taina 2011. Nuorten aikuisten huono-osaisuus ja sen periytyminen Porissa. Teoksessa Kuokkanen, Taina & Melin; Harri & Naumanen; Päivi & Painilainen; Timo ”Elämän suuntaviivat vähän hukassa” Tutkimus nuorten huono-osaisuudesta. Turku: Uniprint.

Esitteet ja tiedotteet:

Nuorten keskellä. Visio Suomen Nuorisokeskusten huomisesta 2015. Suomen nuorisokeskukset ry 2007.

Nuotta- hankkeen toimintasuunnitelma 2012. Suomen nuorisokeskukset ry 2011.

Nuotta_yleisesittely ja keskukset_2012. PowerPoint. Suomen nuorisokeskukset ry 2012.

Opetusministeriön tiedote avustuksista nuorten elämänhallintakursseja ja –jaksoja varten valtakunnallisissa nuorisokeskuksissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010.

Myötätuulta elämään Nuotta-esite. Nuorisokeskus Villa Elba 2011.

Nuotta-hankkeen tiedote. Nuotta-valmennus vahvistaa nuorten arjenhallintataitoja. Suomen nuorisokeskukset ry 2011.

Internet:

Nuorisokeskus Marttinen 2012. Nuotta-esite. Viitattu 3.4.2012.
www.marttinen.fi/marttinen2010/artikkeli/148/.

Nuorisokeskus Piispala 2011. Nuottavalmennussuunnitelma 2011. Viitattu 5.4.2012.
www.piispala.fi/nuorisotiedotus/nuottavalmennus/ .

Nuorisokeskus Oivanki 2012. Nuorisotoiminta. Nuottavalmennus. Viitattu: 3.4.2012.
www.oivanki.fi/nuorisotoiminta/nuottavalmennus.

Valtakunnallinen työpajayhdistys 2012. Viitattu 10.4.2012.
http://www.tyopajatieto.fi/tyopajatieto/mika_on_tyopaja/

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Joustavan perusopetuksen julkaisu. Viitattu 10.4.2012. www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2007/Joustava_perusopetus?lang=fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Viitattu 10.4.2012.
www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/tyoepajat/?lang=fi.

Kota ry 2012. Viitattu 20.4.2012.
<http://www.kota.fi/index.php?cat=14&lang=fi&mstr=4&project=>.

Seikkailukasvatusverkosto 2009. Viitattu 20.4.2012.
www.seikkailukasvatus.fi/fi/esittely/mika+seikkailukasvatus/

.

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus 2012. Viitattu 20.4.2012. www.ely-keskus.fi/fi/uutiset/uutiset_etusivu/sivut/nuorisotyottomyyssamallatasollakuinvuosisitten.aspx.

Psykologipalvelu psyyke 2012. Viitattu 21.4.2012.
www.psykyke.fi/Homepage.php?&catid=205.

Opetushallitus 2011. Sote-strategia. Viitattu 24.4.2012.
www.osaavalahihoitaja2020.wikispaces.com/Arjen+hallinta+ja+elämänhallinta.

LIITTEET

Liite 1. Suomen nuorisokeskukset ry:n logo ja kartta

Suomen
NUORISOKESKUKSET

Liite 2.

Haastattelurunko

Haastattelukysymyksiä: ennen valmennusta

(Tausta- ja lämmittelykysymykset: iät, missä asuu, miten tullut Nuottaan yms. – räättälöidyt kysymykset ryhmän mukaan)

- Mitä kautta kuuli Nuotasta?
- Mitä siitä ensin ajatteli?
- Millaisia odotuksia jaksolle on?
- Millaisia tavoitteita jaksolle on?
- Onko tehnyt aikaisemmin ohjelman aktiviteetteja?
- Mitä hyötyä Nuotasta voi olla? Mitä siitä voi saada?
- Elämäntilanteet ja tulevaisuudensuunnitelmat: mitä teki ennen Nuotta, mitä aikoo tehdä sen jälkeen?

Haastattelukysymyksiä: valmennuksen jälkeen

- Mitä jaksolla on tehty?
- Millainen jakso on ollut: fiilikset?
(Käy tarvittaessa läpi ohjelma ja kysele kokemuksista)
- Mikä oli mieleenpainuvinta?
- Mihin olet tyytyväinen?
- Mikä yllätti?
- Vastasiko jakso odotuksia?
- Mikä oli haasteellista? Vaikeaa?
- Oliko aktiviteettien ja muun toiminnan *(ohjelman mukaisesti: arjenhallinta)* suhde hyvä?
- Toimiko aikataulutus?
- Mikä oli hyvää / mikä huonoa?
- Miten toiminta erosi lähettävän toiminnasta?

- Millaista palautetta Nuotta-koordinaattorille / ohjaajalle?
- Miten asetetut tavoitteet ovat toteutuneet?
- Mitä on opittu?
- Mitä on jäänyt mieleen?
- Miten ryhmän toiminta / nuorten väliset suhteet ovat muuttuneet?
- Onko näkemyksissä, käsityksissä tai asennoitumisessa tapahtunut Nuotan aikana muutosta? Millaisia mahdollisia vaikutuksia Nuotalla on ollut? (oma elämäntilanne, tulevaisuuden suunnitelmat, suhde muihin ihmisiin yms.)
- Miten opittua voisi hyödyntää jatkossa?
- Millaista tukea on saatu?
- Tultaisiinko jaksolle uudestaan?
- Tehtäisiinkö jotakin toisin?
- Mitä on suunnitelmissa Nuotan jälkeen?
- Tukiko Nuotta jatkosuunnitelmien tekemisessä?
- Miten Nuotta voisi kehittää?
- Kuka / millainen nuori Nuotasta voisi hyötyä? Suosittelisitteko/ kenelle suosittelisitte sitä?

Liite 3

Kuvia Nuotta-valmennuksilta

Jääveistoksen tekoa

Valmis tekele ja ylpeät nuoret

Yhteistä ruuanlaittoa

Potkukelkkaretki kevähangilla

Pilkkimistä kevähangilla

Haasteita seinäkiipeilyssä

Potkunyrkkeilyn kuntopiiri

Onnistuneita luovuuden teoksia

Pelon voittaminen laskeutumisessa

Pulkkamäen riemua

Jääkiipeilyn haasteita

